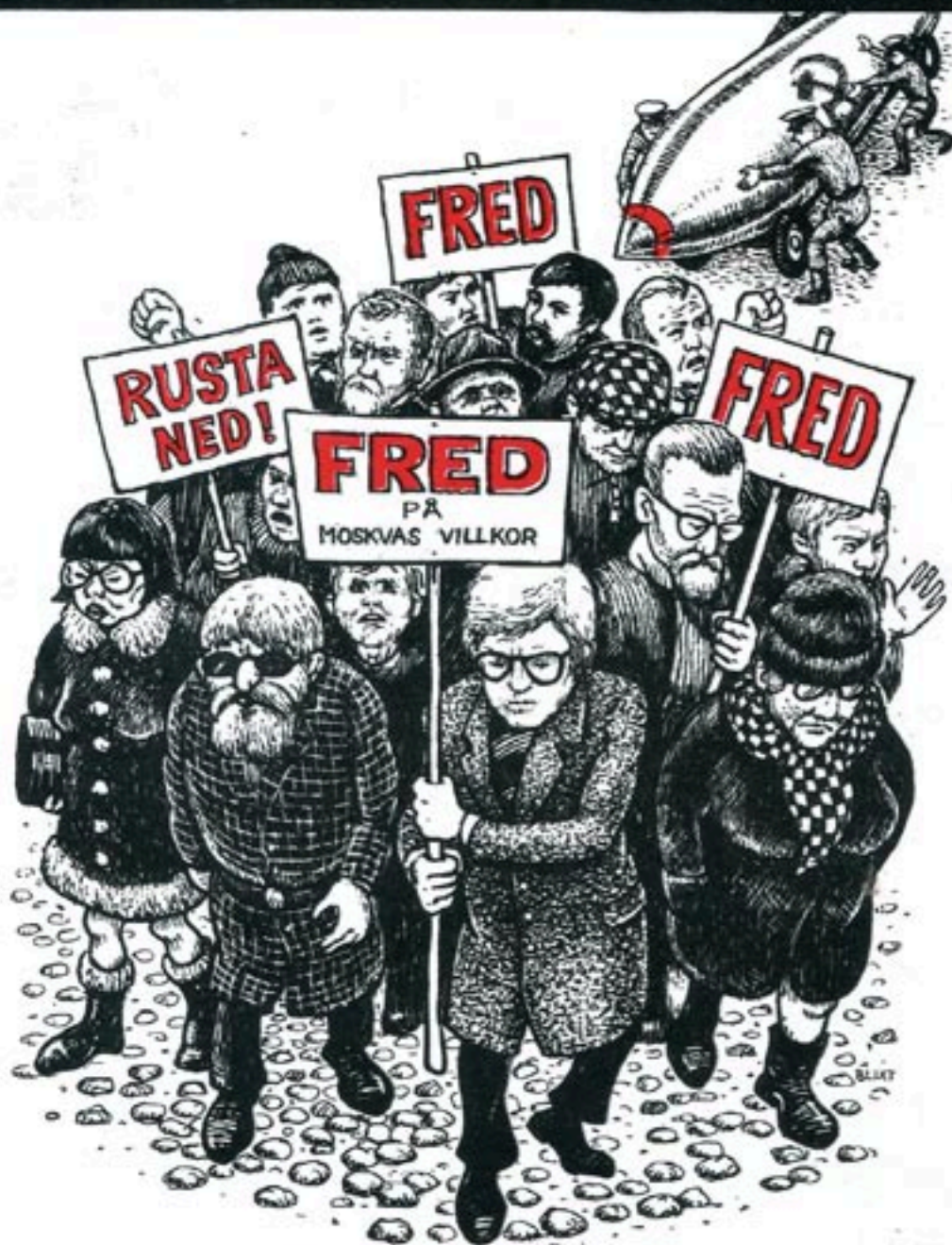

CONTRA

nr 3 1984 årg 10 7:-

Vad gör ubåtarna i Sverige?

**Vladimir Bukovskij om
fredsrörelsen**

483-3

**OBEROENDE BORGERLIG
TIDSKRIFT**

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger per år
ISSN 0347-6472

Ansvarig utgivare

Christer Arkefors
Sällföreträdare: Benny Rung

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Telefon 08-54 95 52 (månd-fred kl 9-12)
Åven 08-751 56 26

Prenumeration

49 kronor per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 261-2638.

Finland: 40 mark per år. Finländskt postgiro 1125 82/9.

Norge: 49 norska kronor per år. Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: 59 danska kronor per år. Danskt postgiro 1 69 06 98.

Redaktion

Claes Almgren, Christer Arkefors, Anders Fjällström, Carl G. Holm, Filip Lundberg, Géza Mólnár och Benny Rung.

Övriga medarbetare

Arne Andersson, Dennis Brinkeback, Tommy Hansson, Lennart Klereskog, Jüri Lina, Bertil Lindblom, Roger Söderqvist, Monica Wiegert och Astrid Wikmark.

Utländskorrespondenter:

Allan C. Brownfeld, Washington
Robert Champlin, Toronto
Per Danielsen, Oslo

Länskontakter

Blekinge: Magnus Bergstrand 0455-144 45
Gotland: Alf Norbäck 0498-102 06
Gävleborg: Grethe Blomgren 026-27 31 23
Göteborgs o Bohus: Eric Bergh 031-48 34 30
Hälsingland: Lennart Flink 035-11 12 07
Halland: Helena Norrgren 035-502 00
Jämtland: Lennart Sandstad 0642-100 49
Jönköping: Carl G. Löverhult 0380-159 90
Kalmar: Bertil Lindblom 0480-862 38
Kopparberg: Fredrik Calles 023-295 93
Kristianstad: Per Mjörnemark 042-519 33
Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21
Malmöhus: Se Kristianstad
Norrbottnen: Elisabeth Olsson-Fjällström
0970-141 54

Skaraborg: Frank Wurm 0500-335 44
Stockholm: Rune Andersson 08-758 17 47
Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62
Uppsala: Maurizio del Bianco 018-46 16 97
Värmland: Jan Collander 0570-660 86
Västerbotten: Hans G. Olsson 0910-358 12
Västernorrland: Herbert Forsström 060-93022
Västernorrland: Stanley Skoglund 060-129694
Västmanland: Se Södermanland 461 88
Älvsborg: Ulf Kihlberg 033-15 81 43
Örebro: Karl Edvard Hellkvist 0581-132 22
Östergötland: Michel Cloarec 0142-508 02
Finland: Roger Wessman 915-14 97 06
Finland: Leo Meller 90-563 34 53
Norge: Joachim Bamrud 02-56 21 56
Danmark: Peter Hartwig 01-10 88 72
Ej signerat material har sällmanställt av redaktionen. Copyright Siftelsen Contra. Eftertryck endast efter överenskommelse.
Presslagd 1984-04-09

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1984

CONTRA -NYTT

Nyheter!

Denna gång kan vi erbjuda två nya böcker och en ny videofilm. *Vladimir Bukovskij* har skrivit *Moskva och fredsrörelsen*. En frontaluppställning med den s k "freds"rörelsen. Se vidare intervjun med Bukovskij i detta nummer av *Contra*.

Bukovskijs bok kostar 44:- plus porto. Den kommer senare i år som erbjudande i Bokklubben Frihetsforum.

Atis Leijins har skrivit boken *Gäst hos KGB*. Det är en reseskildring från Lettland med författarens reflektioner invända. Leijins är bosatt i Stockholm. Leijins bok kostar också 44:- plus porto.

På videosidan kan vi erbjuda en timplång debatt mellan Winston S. Churchill II och en meningsmotståndare. De behandlar nedrustnings- och fredsfrågan på ett mycket pedagogiskt sätt. Kassetten är tekniskt sett många steg bättre än *Contra*s första kassett "Attack on the Americas". Bägge kassetterna har enbart engelsk text, utan svensk översättning. Hyrespris för 3 dagar 40:-. VHS-system.

Inbetalningskort till alla

En del läsare har frågat varför vi bifogar ett inbetalningskort med varje nummer av tidskriften, inte bara då prenumerationen går ut. Svaret är enkelt: Många är intresserade av att beställa andra *Contra*-artiklar eller ge tidskriften ett extra stöd. Om vi skulle få in en extra inbetalning av prenumerationens avgiften gottskrivs den prenumeranten som får sin prenumeration förlängd med ett år, oavsett hur lång tid som återstår av prenumerationen. Teoretiskt är det möjligt att få flera års framtida prenumeration noterad, och som vårt system nu fungerar gottskrivs de till dagens prenumeraitionspris även om det gäller en prenumeration många år fram i tiden.

Contra genom Pressbyrån

Contra distribueras numer också av Pressbyrån. Det betyder inte att Du kan köpa *Contra* i vilken kiosk som helst, bara på något hundratals ställen i landet finns *Contra*. Och då är det mest varuhus och specialbutiker för tidningar. Tycker Du att *Contra* borde finnas på något visst ställe bör Du direkt tala med innehavaren och föreslå att han/hon tar in *Contra*. Men kom ihåg att tidningen knappast lär säljas om den ligger under disken. Den måste fram i skylten om kunderna skall upptäcka att den finns att köpa.

Om Du inte sparar Din Contra

Vi vet att flertalet *Contra*-läsare sparar tidningen sedan de läst den. Men hör Du till dem som inte sparar *Contra*, släng den inte. Ge den istället till en granne, släkting eller vän och uppmana till läsning och prenumeration. Eller lämna *Contra* i något väntrum där den kan bli läst av många (tandläkaren, sjukhus osv). På det sättet kan Du enkelt och billigt hjälpa till att sprida tidningen.

Fler regionala ombud

Vi behöver ersättare för några av våra regionala ombud. Det gäller Göteborg, Malmö, Jönköping och Västmanland. Är Du intresserad ber vi Dig att höra av Dig till *Contra*s redaktion.

Vi behöver ekonomiskt stöd

*Contra*s verksamhet bygger på ekonomiskt stöd från läsekretsen. Vi värdar till dem som har möjlighet att använda det bifogade inbetalningskortet för ett bidrag till *Contra*.

Sprid reklametiketterna

Med detta nummer av *Contra* bifogar vi några reklametiketter för *Contra*. Använd dem! Och beställ gärna fler. Du får dem gratis från *Contra*.

Vladimir Bukovskij om freds rörelsen och ubåtarna

I dagarna kommer Vladimir Bukovskijs bok "Moskva och freds rörelsen" ut på Contra förlag. I anslutning till detta har Contra fått en intervju med Bukovskij.

Den 18 december 1976 flögs Sovjetunionens mest kända politiske fånge, Vladimir Bukovskij, till Zürich. Där utväxlades han mot den chilenske kommunistledaren Luis Corvalan. Idag drygt sju år senare träffar jag en lätt gråsprängd Vladimir Bukovskij i Kalifornien. Han har avlagt en akademisk examen i Cambridge i England och arbetar nu på en doktorsavhandling om hjärnan. Han har hunnit skriva tre böcker, den tredje kommer i dagarna på Contra förlag och behandlar freds rörelsen. Han deltar också aktivt i det internationella politiska arbetet för frihet åt de förtryckta folken. Han är ordförande i den nybildade internationella organisationen Resistance International, som samlar motståndsrörelser från ett dussintal länder.

För tio år sedan spreds bilden av den snaggade fången i det sovjetiska arbetslägret. Idag möter man en medelålders dynamisk man, som skulle kunna tas för vilken amerikan som helst. Han är klädd i skinnjacka och jeans och kedjeröker under hela intervjun.

freds rörelsen. Vi har ju exempelvis sett hur den västtyske generalen Bastian, en av de grönas ledamöter i förbundsdagen, protesterat mot kommunistisk kontroll av freds rörelsen. I England har organisationen European Nuclear Disarmament helt splittrats i denna fråga, och även i Nederländerna är samma utveckling på gång. De helhjärtade fredsvännerna protesterar helt enkelt mot alltför stort sovjetiskt inflytande.

Jag menar att det var de oberoende freds rörelserna bakom järnridån som var utlösande faktor bakom denna splittring i Väst. För de fredsaktivister som inte direkt gick Sovjets ärenden var det svårt att acceptera att meningsvännerna i Öst förtrycktes.

Men det är flera faktorer som spelat roll. Kriget i Afghanistan har haft sin betydelse. Och Sovjets uppbrott från förhandlingarna i Genève. Sovjets utmarsch från dessa förhandlingar ryckte undan mattan från freds rörelsen i Europa.

Sovjets allra största misstag var den ideo-

logiska stelbentheten hos den Sovjetiska freds kommittén. Deras näst största misstag var det politiska trycket mot Västtyskland innan valet. De tyska väljarna reagerade korrekt — dvs indignerat. De röstade för ett stärkt försvar mot de sovjetiska påtryckningarna.

Det tredje misstaget var som nämnts att man lämnade nedrustningsförhandlingarna.

Det behöver ju inte råda något tvivel om Sovjets syften med freds rörelsen. Den sovjetiska tidskriften Sputnik (februari numret 1982) hade en ledare om den sovjetiska freds fonden. Där skrev man: "Den finns till för att finansiera utställningar, möten osv som arrangeras av freds rörelsen på det internationella planet"

I Västeuropa har freds rörelsen splittrats och vacklar. Men så är det inte i USA. I Europa satsade freds rörelsen hårt på frågan om utplacering av moderna kärnvapenrobotar. Och när nu denna utplacering redan

Från Sibiriens tundra till Kaliforniens palmer. Vladimir Bukovskij fortsätter intensivt kampen mot den totalitära regimen i Moskva.

Det har gått en tid sedan Du skrev "Moskva och freds rörelsen" — vad har hänt sedan dess?

— Vi har fått fler bevis på att det är Moskva som ligger bakom freds rörelsen. Bevisen är nu helt överväldigande. Så överväldigande att de börjat väcka irritation även inom

påbörjats har rörelsen förlorat lite av sitt omedelbara mål.

I USA är det annorlunda. Huvudmålet för fredsrörelsen har varit en frysning av kärnvapnen. Brezjnevs förslag från 1981 har varit något av fredsrörelsens huvudlinje. Syftet har varit att förhindra en förbättring av USA:s kärnvapenförsvar.

När fredsrörelsen var på frammarsch i Europa låg den i sin linda i USA. Och när den nu går tillbaka i Europa är den på frammarsch i USA. Det är bara att konstatera att fredsrörelsen i USA ligger tidsmässigt efter den i Europa.

En av förklaringarna till att fredsrörelsen i USA inte kommit så långt som i Europa är Ronald Reagans förslag till "nollösning". Mot den här fredsrörelsen aldrig förmått formulera ett riktigt svar. Spontant inser människorna att Reagans förslag om inga kärnvapenrobotar är bättre än nuvarande situation med många sovjetiska och få västerländska kärnvapenrobotar av medeldistanstyp.

I Europa hade fredsrörelsens frammarsch förberetts av en rad TV-filmer om det kalla kriget — för att skapa en hotbild om att kärnvapenkriget var omedelbart förestående. Det verkade som om TV-media var kontrollerat av någon övergripande styrande kraft.

När motsvarande filmer kom i USA ("The Day After") så skapade de inte alls samma hysteriska reaktion som de tidigare filmerna i Europa. Och enligt opinionsundersökningarna påverkades inte allmänheten av filmerna.

Det bör för övrigt noteras att det kyrkliga engagemanget i fredsfrågan är av relativt sent datum. I min bok berättar jag om freds-konferensen i Sofia i Bulgarien. Jag berättar inte om motsvarande kristna konferens som hölls i Prag ett år senare.

Fredsrörelsen i presidentvalet

Du menar alltså att fredsrörelsen är på tillbakagång. Men är det inte resultatet av dess verksamhet som vi ser i exempelvis Gary Harts valkampanj?

— Det inflytande som fredsrörelsen har haft i den amerikanska valkampanjen är obetydligt jämfört med vad vi har att vänta framöver. Och dessutom talar ju allt för att Mondale och inte Hart vinner den demokratiska nomineringen. I den amerikanska valkampanjen får vi bara uppleva en del av fredsrörelsens program, nämligen frågan om relationerna mellan Öst och Väst. Och det är ett steg i rätt riktning. Vi behöver en helhetssyn. Inte bara ett betraktande av frågan om kärnvapen-nedrustning.

Vad jag ser med större oro på är vad som kommer att hända i USA framöver. För en kort tid sedan innehöll *New York Times* en artikel om vad de stora amerikanska stiftelserna planerade för återstoden av åriondet. Och man syftade till att blåsa liv i fredsrörelsen. Det gällde Rockefeller-stiftelsen,

Fredsrörelsen är en sovjetisk skapelse menar Vladimir Bukovskij. Den skulle kollapsa utan sovjetiskt ekonomiskt stöd.

Ford-stiftelsen och t o m MacArthur-stiftelsen. 1980-talet skall bli nedrustningsårtionde på samma sätt som 1960-talet var medborgarrättens årtionde. Pengarna finns alltså och pengarna är viktiga.

Men om fredsrörelsen splittras i en Moskva-vänlig del och en genuin del, kan det inte innebära att den genuina fredsrörelsen stärks, den behöver ju inte längre misstänkliggöras?

— Jag tror att den genuina fredsrörelsen kommer att dö ut efter splittringen. Den har inga resurser. Resurserna kommer från Moskva. Det faktum att medeldistanstyprobotarna redan börjat placeras ut kommer också att motverka den oberoende fredsrörelsen. Den kommer att förlora en dags-aktuell fråga.

När fredsrörelsen gått tillräckligt mycket tillbaka kommer Sovjet att besluta att det räcker och avbryta sitt stöd till den egna fraktionen av fredsrörelsen. Jag föreställer mig att detta kan inträffa inom två år.

Hårdare tag mot oliktankande

Låt oss gå över till ett helt annat ämne. Sovjet har gått över till en ny linje när det gäller att behandla oliktankande. Hård och omedgörlig. Oliktankande skickas inte längre utomlands (som Alexander Solzjenitsyn och Vladimir Bukovskij själv) utan tvingas stanna i landet (som Andrej Sacharov). En av Sovjets

beräkningar med att tidigare skicka ut olik-tankande till Väst har varit att de olik-tankande i Väst gör mindre väsen av sig och inte är så effektiva. Vad är Din kommentar?

— Sovjets beräkningar har till en del varit riktiga — men bara till en del. En del av de oliktankande har i Väst försvunnit från det politiska livet. Jag tänker då kanske framförallt på Alexander Solzjenitsyn. Hans främsta önskan är att i lugn och ro få verka som författare. Det får han göra i Väst. Och han har därför bara emellanåt kommit med politiska utspel. Beträffande Solzjenitsyn var de sovjetiska beräkningarna korrekta. Men när det gäller andra människor var så inte fallet. Och nu inser man i Sovjet att man hade fel. Man behandlar de oliktankande hårdare och släpper dem inte utanför landet — jag tänker då på personer som Sacharov och Sjtjaranskij.

Vi dissidenter som kommit till Väst är i kontakt med varandra och samordnar våra insatser mot den kommunistiska regimen. Vi ger regeringarna i Väst råd. Vi arbetar med radiosändningar på ryska, och vi smugglar in litteratur på ryska.

Vi har också kunnat bilda *Resistance International*. I den organisationen ingår femton motståndsrörelser i elva kommuniststyrda länder. Själv är jag ordförande i den organisationen.

I Sovjet har man skärpt attityden mot oppositionella, hur vill Du kommentera

det?

—Det var 1979 som politbyrån fattade beslutet att inta en hårdare hållning mot de oliktkänkande. Vad ledde det beslutet till? Den oppositionella rörelsen krossades inte! Men dess verksamhet begränsades. Regimen lyckades förgöra en del av infrastrukturen. Man slog till mot en del organiserade oppositionella företeelser. Mot Helsingforsgruppen, mot den grupp som övervakade missbruket av psykiatri och mot gruppen som försvarade de religiösa rättigheter. Det var Sovjetmaktens lättaste uppgift: Att förgöra de yttre manifestationerna av den oppositionella rörelsen. Det var mycket svårare att gå till angrepp mot rörelsens inre delar. Samizdat fortsätter att spridas.

Oppositionen lever!

Vad har hänt med Krönikan över löpande händelser?

—Den kommer fortfarande ut Visserligen oregelbundet, men det västerländska intresset är lägre. Västs intresse för en fråga orkar inte hänga med på toppnivå särskilt länge. Efter dissidenterna i Sovjet övergick intresset till Solidaritet i Polen, och nu är intresset för Östeuropa vilande.

Jag menar dock att det är väsentligt att vi noterar en del saker:

Freds-rörelsen i Öst har inte förstörts av KGB

Det finns en ny lagstiftning som gör att varje sovjetisk fånge kan dömas till ett nytt straff när det ursprungliga straffet är avtjänat. Det gör det möjligt för myndigheterna att hålla en fånge fängslad för livet så snart han eller hon döms för ett mindre brott.

Man har gjort det straffbart att sprida någon som helst information om Sovjet till utlandet (och utlandskorrespondenter).

Men vad händer med den oppositionella rörelsen inom Sovjet?

—Jag ser tre utvecklingslinjer. De nationella rörelserna utvecklas snabbt. Det gäller de baltiska staterna m fl områden. Den religiösa oppositionen växer i styrka. Och freds-rörelsen — i opposition mot Sovjetstaten — växer. Men jag tror att freds-rörelsen kommer att bryta samman samtidigt som freds-rörelsen i Väst.

Hur upplever Du situationen efter Andropovs fränfalle?

—Jag tror att mycket kommer att bli enklare efter Andropov. Tjernenko är en partiman. Han inser att Andropovs kampanj mot korruptionen och för lag och ordning var impopulär. Det var kampanjer som styrdes av KGB. Tjernenko är svag. Han behöver få erkännande. Och det erkännandet kan komma från Väst. Han kommer därför att vara mer intresserad av att nå överenskommelser med Väst än vad Andropov var. En sådan överenskommelse skulle kunna gälla emigrationen från Sovjet.

Sovjetiska ubåtar i Sverige är en militär fråga som behandlar beredskapsplanering, inte en politisk fråga.

Väst har ingen strategi!

Hur ser Du på Västs strategi?

—Väst har ingen strategi! I Väst missförstår man det sovjetiska systemet fullständigt. Kennan-doktrinen, som varit styrande för Väst under en stor del av efterkrigstiden, byggde på två missuppfattningar. Dels att det skulle vara möjligt att isolera Sovjet, dels bristande insikt om konfliktens natur. Konflikten mellan Öst och Väst är ingen militär konflikt, utan ett ideologiskt krig. Och det har man aldrig förstått i Väst. Vi måste komma till insikt om det och att kriget förs med icke-konventionella medel: Propaganda, agenter osv. Den militära maskinen används bara för att inge fruktan och är egentligen bara ett marginellt inslag i det krig som pågår för fullt.

Det går inte att vinna krig med defensiva medel. Det gäller såväl militära som psykologiska krig. Vi måste därför gå till offensiv. Visst skall vi möta exempelvis freds-rörelsens desinformationsverksamhet. Men det räcker inte. Vi måste stödja framväxten av oppositionella krafter inom Sovjetunionen. Som exempelvis framväxten av den oberoende freds-rörelsen i Öst. Det är ett sätt att vända försvar till offensiv, ungefär som när man spelar schack.

Istället för att föra en passiv linje i Genève bör vi komma med motförslag. Kräv en riktig fredsuppgörelse i Europa, någon sådan har aldrig kommit till stånd efter andra världskriget. Kommer vi med det kravet måste det första inslaget bli ett upphävande av Molotov-Ribbentrop-pakten, och då är Sovjet redan på defensiven. Vi måste väcka frågan om de baltiska staternas självständighet, om att Sovjet återlämnar delar av Ukraina och Besarabien till Rumänien. Ungern bör ha tillbaka delar av Rumänien osv. Vi skulle genom sådana aktioner kunna skapa oenighet

inom Östblocket, vilket skulle vara ett framsteg i det ideologiska kriget. Vi skulle föra över striderna på fiendens territorium. Om vi nådde framgång i detta skulle det kunna leda till att militärblocken upplöstes och de utländska trupperna drogs tillbaka i Europa. Vad mer skulle föredrörelsen kunna begära?

Sovjets ubåtar i Sverige

Vad har Du för uppfattning om de sovjetiska ubåtarna i Sverige?

—Jag är inte militär, så jag måste begränsa mina synpunkter till det politiska planet. Jag anser att det rör sig om beredskapsplanering. I ett europeiskt krig finns det tre anfallsriktningar för Öst. Medelhavet, Tyskland och Östersjön. Vad man nu gör är sannolikt att studera kusten för att leta efter lämpliga baser för robotbatterier — både avskjutningsramper på land vid kusten och lämpliga platser för att dölja robotbestyckade ubåtar under havsytan. För att få tillgång till sådana baser skulle Sovjet i ett krig vara intresserat av att ockupera delar av Sverige.

Det är uppenbart att de sovjetiska ansträngningarna att skaffa sig detaljerade militära informationer har ökat under senare år. Jag ser ubåtskränkningarna som ett led i detta. I Tyskland har man avslöjat agenter som mätt vattennivån på floderna vid olika tidpunkter, spannlängden på broar osv. Det rör sig i dessa fall om den militära underrättelsetjänsten (GRU), inte om KGB. Man planerar för en högre militär beredskap. Det görs även på lägre nivå inom den militära hierarkin. De militära enheterna har eget ansvar för att skaffa in underrättelser om de områden de skulle operera i i händelse av krig. På regementsnivå kan man ha ansvar för en några km lång och djup sträcka, medan divisionerna, armékåren osv har ansvar för att gå djupare in i landet. Jag ser ubåtarna i de svenska farvattnen som ett uttryck för att Baltiska flottan fått order om att höja beredskapen, och gör detta genom att noggrannare än tidigare kartlägga den svenska kusten.

Det är en militär operation, som inte styrs av politikerna i Moskva.

Jag vill samtidigt avvisa alla tankar på att det skulle vara fråga om att "vänja" Sverige vid att Sovjet har någon slags rätt att kränka svenskt territorium. Det skulle vara en linje som skulle kunna leda till att Sverige anslöt sig till NATO, något som naturligtvis inte är i Sovjets intresse. Jag tror därför att det är rent militära intressen som ligger bakom ubåtskränkningarna. Carl G. Holm

Vladimir Bukovskijs bok Moskva och freds-rörelsen kan beställas från Contra för 44,- plus porto.

Därför är reklam samhällsnyttig

George Stigler fick 1982 års Nobelpris i ekonomi. Han är den tredje medlemmen i det exklusiva sällskapet Mont Pelerin Society som fått priset — de tidigare två var Friedrich von Hayek och Milton Friedman. Stigler har i sitt vetenskapliga arbete analyserat de ekonomiska konsekvenserna av regleringar och särskilt ägnat sig åt informationsekonomi, en analysmetod som förklarar varför reklam är en samhällsnyttig företeelse.

Vad kan en bra ekonom göra för samhället?

— Vår främsta insats är att varje år i juni ge samhället lite bättre utbildade hjärnor, och det är inte så dåligt. Men om vi nöjer oss att se på forskningssidan så tycker jag att vi har gjort ett bra jobb när det gäller analysen av sådant som tullar och energiprogram. Vi är bra på att bedöma om ett trafiksäkerhetsprogram är vettigt eller ej, eller åtminstone att se vad det kostar och vad det gör för nytta. Och så vidare. Vi har utvecklat finurliga mätmetoder och klara analyser. Det är inte av en slump som presidenten har skaffat sig ett råd med ekonomer, även om jag tycker att det har ägnat sig för mycket åt att styra ekonomin. Jag tycker dock att rådet har visat sig vara vettigt för bägge partierna när det gäller frågor som lagstiftningen om minimilöner. Rådet har *alltid* motsatt sig nästa års höjning av minimilönen. Det har förlorat eftersom AFL-CIO (amerikanska LO) är starkare än rådet, men man har nog åtminstone lyckats hejda ökningen av minimilönerna, och det anser jag vara en stor tjänst för samhället. Min vän Ronald Coase sa en gång att om en ekonom försenar antagandet av en dålig lag med en vecka, så har han tjänat in sin livstidslön många gånger om.

Vilket offentligt program skulle Du helst se avskaffat?

— Jag har en lång lista. Man måste skilja på två typer av invändningar som en ekonom kan ha. Den ena är när han motsätter sig målsättningen. Han säger: "Det är orimligt att vi har ett skyddssystem för inhemska sockerproducenter". Och då bråkar han med kongressen om huruvida gruppen verkligen bör ha fördelar. Och sedan finns många gånger när man har ett uttalat mål, som ren luft, men när metoderna är ineffektiva och olämpliga. När det gäller ren luft har vi

principen om att inte göra den sämre. Den säger låt inte luften bli sämre i den förskräckliga Ohio-dalen, men låt den inte heller bli sämre i det rena sydvästra USA. Det är ju ett utmärkt sätt att hindra industrin från att flytta från Ohio till de sydvästra delarna av landet, men det är inte något som hjälper till att göra luften ren. Det är ett sätt att maximera kostnaderna. Industrierna måste skaffa sig dyrbara scrubber-anläggningar såväl när det finns som när det inte finns luftföroreningar.

Acceptera att intressegrupperna har politiskt inflytande

När Du vann Nobelpriset 1982 träffade Du president Reagan. Fick han några råd?

—Martin Feldstein (ordföranden i presidentens ekonomiska råd) begärde att jag skulle säga åt presidenten vad han borde göra. Jag ville inte ge mig in på detaljer. Vart skulle det föra på 20 minuter? Presidenten var ju på väg för att träffa vinnaren i New York Marathon och liknande saker. Men jag sa till presidenten att jag tror att vi ekonomer, och det gäller även Feldstein som är en mycket bra ekonom, har två uppgifter att fylla. Den ena är att säga: "Här är ett gäng, mejeriindustrin, som har stort inflytande. Och presidenten måste ge efter. Låt oss hitta det billigaste sättet att ge efter för Jeras inflytande." Det är en viktig uppgift för en professionell ekonom, oavsett vilka åsikter man har.

Man ska bara acceptera att de har politiskt inflytande?

—Ja, men låt oss köpa oss fria utan att lägga barlast på andra. Det andra en politisk rådgivare kan säga är: "Här är en bransch som håller på att genomgå en strukturförändring." Som exempelvis banknäringen. Och de förändringarna är ett skäl för att avskaffa regleringarna, inte att Chicago-skolans ekonomer är så värtaliga. Det finns stora motsättningar inom branschen och en del vill byta sida. När man ser något sådant vid horisonten — som flygbolagen i slutet av 1970-talet — så kan man råda presidenten att det är ett bra område för avreglering. För halva branschen ställer upp bakom åtgärden. Man behöver inte bara slåss för konsumenterna, som inte verkar vara organiserade så att de kan stödja sådana åtgärder.

Skulle Du kunna betygsätta genomsnittsmedborgarens ekonomiska insikter?

—Med vilken måttstock? Skulle man sätta betyg genom att jämföra med landets bästa ekonomer? Då skulle rätt betyg bli en etta eller en nolla. Men det vet Du ju. Genomsnittsmedborgaren lever ett vettigt liv, skaffar den ekonomiska information som behövs. Han kommer inte hem varje kväll och frågar: "Vad skrev Milton Friedman idag?" Så jag skulle inte vilja sätta betyg på det sättet. Om jag visste ett sätt att lära genomsnitts-

medborgaren mer så borde jag bli företagare och sätta igång med uppgiften direkt. Om jag hade en ny liten kassett eller en ny tidskrift eller något annat som gav information så att den gick hem, då skulle jag kunna tjäna en förmögenhet. Då skulle jag inte behöva truga. Men folk vill inte komma hem varje kväll och säga "Åskling tycker Du verkligen att prissättning efter marginalkostnaden vid toppbelastning skulle vara bättre för elverket i kommunen?". Det skulle kunna hända. Men jag vet inte om äkten-skapet skulle överleva sådana spänningar.

Monopol bör vara effektiva

Vad tycker Du om diskussionen om antitrustlagstiftningen, att den inte skall tillämpas så rigoröst?

—Regeringen har ju gett sig alltmer in på detaljer som "Ni har exklusivavtal med återförsäljarna för cyklar. Med vilken rätt?" Regeringen la sig i en massa detaljer som jag inte tror var väsentliga, och som inte ens var monopolistiska. Men nu kommer man mer och mer till insikt om att det verkliga hotet är horisontella fusioner med monopolistiskt innehåll.

Skyddas den amerikanska allmänheten av regleringen av vatten-, energi- och televerken?

—När jag studerade frågan blev slutsatsen att så inte var fallet. Man kunde faktiskt fråga sig om regleringarna höjde eller sänkte priserna.

Ett privat monopol som inte reglerades skulle ta samma eller lägre avgifter på elkraften?

—Just det. Vi gjorde studier för 1910- och 1920-talen. Det var då regleringarna började införas på allvar. Det fanns fortfarande många delstater som saknade regleringar. Vad vi gjorde var att jämföra de stater som hade regleringar med de andra. Vi undersökte om prisskillnaderna var stora om man tog hänsyn till skillnaden i produktionskostnader. Men skillnaderna var inte stora. Och vi fann att regleringen, om den över huvud taget hade någon effekt, sänkte priserna för industriella kunder, inte för hushållen.

Under de senaste 10-15 åren har det skett stora förändringar, till en del på grund av förändrade bränslepriser och inflationen, vilket har lett till en ny utveckling. En rad energikommissioner drar fötterna efter sig och håller ner elpriserna. Men studier visar nu att de låga priserna håller tillbaka investeringarna. Den totala kostnaden för elenergi kommer därför att bli avsevärt högre om tio år.

Det är precis samma sak med hyresregleringen. På kort sikt så skulle Du klara Dig bättre med hyresreglering — om Du från början har en trevlig och bra lägenhet på Manhattan. I tio år skulle Du ha låga hyror. Men Du måste fråga Dig vem som vid sina sinnens fulla bruk i så fall skall vara beredd

att investera i byggnader. Bostäderna i New York skulle på lång sikt bli dyrare, eftersom det inte finns gratis tegelsten och murbruk.

Hävda Du att elmarknaden var konkurrensintensiv på samma sätt som bostadsmarknaden?

—Nej. Den var delvis monopoliserad av delstaterna som delade ut licenser. Men det är inte poängen. Om jag var monopolist skulle jag kanske höja priset så att jag fick två procents bättre avkastning på kapitalet i jämförelse med vad som skulle vara fallet i ett reglerat system. Där har vi en kostnad för det oreglerade monopolet. Men det är inget som säger att den kostnaden kommer att vara ens tillnärmelsevis så stor som kostnaden för ett kortsynt regleringsystem. Det är mycket möjligt att den utsugande monopolisten skulle finna det lönsammare att ha ett stort företag med snabb teknisk utveckling och skulle sänka priserna som dataindustrin har gjort under lång tid. Dataindustrin är ganska konkurrensintensiv nu. Men också under de första tio åren under IBM-herraväldet var framstegen otroliga. Det var ett egenintresse som medförde välfärd.

Så monopol kan vara effektiva?

—Monopol bör vara effektiva. De är inte effektiva när det gäller att ta tillvara konsumenternas intressen, men de måste vara effektiva i produktionen och när det gäller innovationer, annars tjänar de inte så mycket pengar som de borde. Tanken att en monopolist bara tar igen sig och klipper kuponger är nonsens. Han är utsatt för alla sorters konkurrenstryck.

Varför diskuteras i så fall antitrustlagstiftningen så mycket?

—Det är en lag som har bred förankring. Om man föreslår en antitrustlag så är de enda som bör vara emot den de som hoppas bli monopolister, och de är inte särskilt många. Det är en lag som är i allmänhetens intresse på samma sätt som att vi har privat äganderätt, metoder att genomdriva kontraktbestämmelser, reaktioner mot brottslighet osv.

Men lagen har använts mot företag som var effektiva och sänkte priserna så att de konkurrerade ut en rad konkurrenter, jag tänker på Alcoa-fallet. (Ett aluminium-företag)

—Du förenklar Alcoa-fallet. Det gick delvis ut på att den internationella konkurrensen hade undertryckts genom internationella karteller.

Reklam är samhällsnyttig

Vad tycker Du om reklam? Är reklam ett tecken på monopolism?

—Nej.

Eller ineffektivitet?

—Du börjar nästan närma Dig det arbete

som jag vann Nobel-priset på — informations-ekonomi. Det är det området som jag sannolikt arbetat mest med som vetenskapsman. Nationalekonomin arbetade länge med en standardmodell som utgick från att människor hade perfekt kunskap. Och i den modellen är det klart att reklam är en manipulation som verkar förledande osv. Det fanns alltså en djupt förankrad fiendtlighet mot reklam hos professionella ekonomer. Och om man ser på litteraturen från 1960 eller 1961 när jag skrev mina artiklar och några år senare så...

Informationsekonomin?

—Just det. Man var kritisk mot den på många ställen. Men nu har ekonomerna upptäckt att det är ett fascinerande område — spelar det någon roll om Du och jag är olika informerade? och vilka konkurrerande krafter finns det som kan hejda exploateringen av okunskap? osv. Jag menar att den fiendliga inställningen till reklam har minskat och förståelsen för den har ökat.

På en del områden är reklam ett fantastiskt sätt att skapa information. När det gäller specceributikens priserbjudanden i lokaltidningen så finns det ingenting som ens kan tillnärmelsevis närma sig reklamen när det gäller att skapa en fungerande marknad, dvs en marknad där människor betalar ungefär samma pris för samma vara.

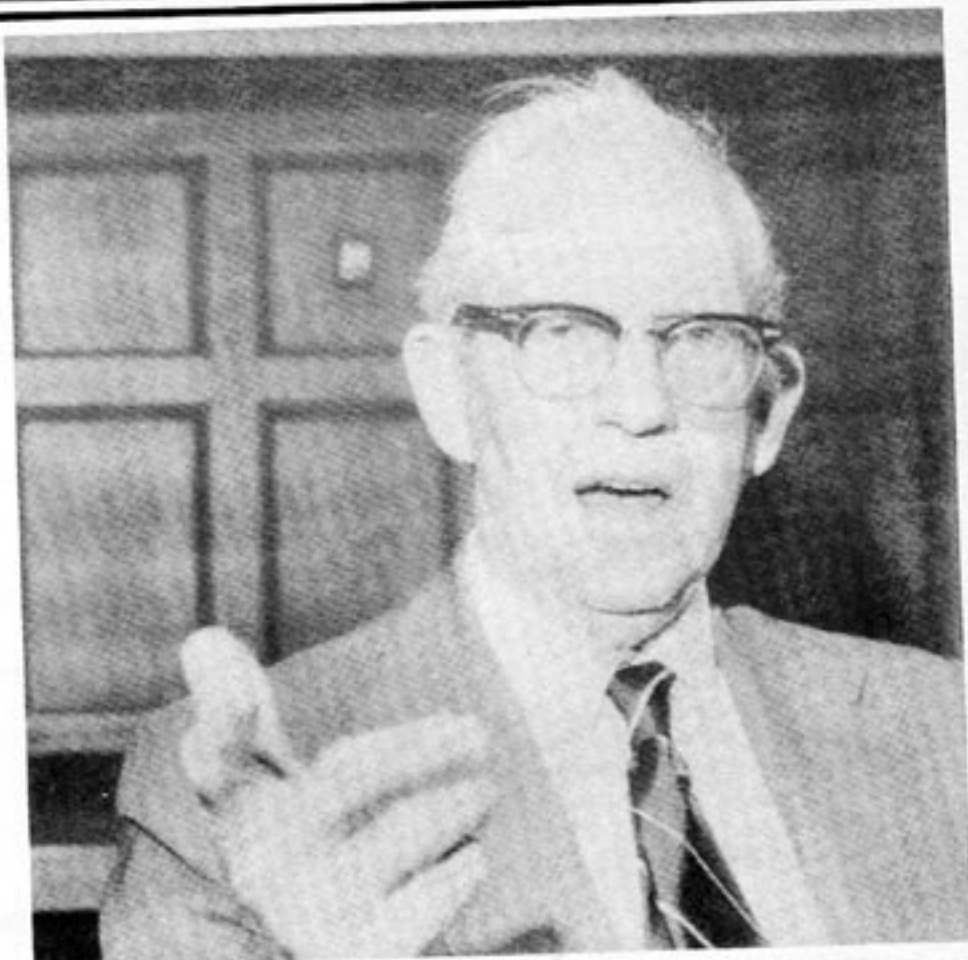
Men TV-reklamen då? Hur hjälper en slogan som "Have a Coke and a smile" konsumenten?

—En av mina tidigare studenter, Phillip Nelson, har skrivit en del intressanta saker om den frågan. Han menar att om jag annonserar att jag är det ledande märket, oavsett om det gäller bilar, datorer, kokain eller vad som helst, så överför det information till mottagaren — informationen att många människor använder produkten och fortsätter att använda den och att den därför inte har några allvarliga brister. Och det är kanske allt Du behöver veta för tillfället. Om jag skulle säga "Här är bilens tekniska prestanda" skulle Du säga: "Vill jag verkligen veta så mycket om karburatorn när jag köper en ny bil?" Konsumenten står ju inför problemet att ordna sitt liv på ett rationellt sätt. Om jag kan komma på en metod som ger dem information som de kan lita på som vägledning utan att de tar doktorsexamen i tre olika vetenskapliga discipliner, så kommer de att bli förtjusta. En av reklamens uppgifter är att förmedla information som är relevant. Men det är inte reklamens enda funktion. Forskningen visar att på områden där det kommer många nya produkter, som kosmetika, så hjälper reklamen till att få in nya produkter på marknaden ganska snabbt. Reklamen öppnar marknaden för nya produkter och märken, vilket är en styrka för systemet.

Kapitalismens framtid

Låt oss se på det större perspektivet. Upplever vi kapitalismens skymningstid?

—Det tycker jag inte. Om det inte vore för

George Stigler fick 1982 års Nobelpris i ekonomi bl a för sin analys av informationsekonomin. Att det faktiskt kostar konsumenten pengar att hålla sig välinformerad på marknaden. Och att reklamen är ett sätt att lösa denna viktiga informationsuppgift.

det främmande militära hotet skulle vi kunna fortsätta på ena eller andra sättet med en låg ekonomisk tillväxt och alla tänkbara regleringar utan kapitalismens fränfalle. Det skulle inte vara en särskilt spännande och dynamisk kapitalism, men jag är inte säker på att den skulle försvinna. Mycket av kapitalismens problem härrör från affärsfolket och deras uppvaktningar i Washington, inte från att Ralph Nader fördömer den.

Besök för att få speciella förmåner?

—Visst. "Rädda mig. Jag vill ha konkurrens överallt annars, men för Guds skull rädda den inhemska teko-industrin", eller "stöd den där andra gruppen" osv.

Var får kapitalismen sitt stöd då, var finns anhängarna?

—Märkligt nog är det fränsett ekonomiprofessorer som tillhör Chicago-skolan inte så många som det borde. På lång sikt är det naturligtvis arbetare och konsumenter som tjänar på kapitalismen — bättre jobb, högre inkomster osv. Det är systemets huvudsakliga resultat. Affärsmännen kan ta hem kulor, men det är obetydligt med kulor jämfört med vad systemet ger samhället. Henry Ford tjänade massor med pengar på att göra bilar en gång i tiden, men det var ändå lite pengar i jämförelse med vad han tillförde miljoner människor som för första gången i livet kunde

frigöra sig från allmänna kommunikationer och kunde bosätta sig var de ville, förflytta sig när de ville dit de ville. Ford tjänade en miljard dollar, men det var ingenting i jämförelse med de förtjänster samhället fick.

Varför jämlikhet?

Varför intresserar sig en del ekonomer och nästan alla politiker så mycket för en jämn inkomstfördelning?

—Det har varit en grundläggande moralisk uppfattning i Väst i ungefär 100 år. Det började med fabianerna i England. Det har varit en trosuppfattning att inte ha iögonfallande eller omoraliska inkomstskillnader.

Kan Du förklara den böjelsen för jämlikhet?

—Jag skulle säga att det är en tro. Jag sätter vanligen inte stor lit till intellektuella som ledare, och det är bäst att jag håller fast vid det — det är bra att vara konsekvent, åtminstone här. Jag tror att huvudfrågan är att staten visat sig vara ett utmärkt redskap för omfördelning av inkomsterna. Det visade sig att det gav stora möjligheter, även i USA där vi hade konstitutionella begränsningar var det möjligt att göra mycket på det området.

Det är ganska klart att staten kan råna Per för att betala Pål. Men varför måste vi uppleva att man tycker att det är väsentligt att göra så?

—Det har kanske alltid upplevts som väsentligt. Jag tror att Du ställer en fråga som vi inte har något svar på. Varför har staten växt så mycket under de senaste hundra åren? Alla skäl jag har gett och som andra har gett, faller delvis på att staten inte växte snabbt mellan 1750 och 1850. Om något så minskade den i omfattning. Och ändå så pågick industrialiseringen och andra historiska skeenden under bägge perioderna.

Intellektuella mot kapitalismen

Kan det ha varit det intellektuella klimatet som ändrade sig, att de intellektuella vände sig mot kapitalismen?

—Det är vad Milton Friedman säger. Inte jag. Jag har en känsla att de intellektuella är som sångare. Om jag säger att jag vill höra Wagner får jag höra Wagner. Om jag vill höra country and western får jag höra det. Och om jag säger att jag vill att de intellektuella skall driva en viss linje genom att köpa deras böcker och besöka deras föreläsningar och utnämna dem till höga ämbeten, så anpassar de sig. Om jag vill att de skall göra något annat så gör de det.

Så Du ser den intellektuelle entreprenören som en mer eller mindre passiv person som svarar mot inställningen från skilda ekonomiska intressegrupper?

—Låt mig formulera det så här. Antag att det är Du och jag. Du är uttalat för samhällsengripanden och jag emot. Jag heter William Graham Sumner och Du Thorstein Veblen. Och ingen av oss vill ändra åsikt. Vi har bägge den högsta intellektuella integritet. Vad händer när samhället förändras? Du får 800.000 \$ om året i arvoden för föreläsningar, och Du tackar nej till mycket mer. Jag sitter i min hydda och muttrar ibland till en förbipasserande att världen håller på att gå åt helvete. Du inser alltså att jag inte talar om intellektuell ohederlighet.

Men i den ekonomiska världen reagerar inte entreprenörerna passivt på konsumenternas smak. Henry Ford gjorde det inte. Edison gjorde det inte.

—Vad menar Du? Nu måste Du vara försiktig. Han var inte passiv. Det är fel ord. Jag tror inte att Vasco da Gama reste runt Godahoppsudden och att England därefter började tycka om te. Vi har latent önskemål. Och det är nu entreprenören kommer. Jag vill ha hushållsmaskiner som jag inte riktigt kan förklara, men som skulle vara bra att ha. Exempelvis en bekväm metod att slå ihjäl flugor. Jag utvecklar inte den tanken, eftersom jag inte är uppfinnare. Men entreprenören är och han prövar 12 saker, varav 11 inte fungerar. Men den tolfte köper jag. Han måste finna ut var mina

latenta önskemål finns, men han skapar dem inte.

Intellektuella som följer vinden?

Men är inte det vad den intellektuelle gör genom att tala för socialism eller marknads ekonomi eller vad som för tillfället råkar vara gångbart?

—Men varför såg nu mina önskemål ut på det sättet 1880 och inte 1810? Jag skulle vilja ge en förklaring som bygger på nytto-maximering om jag kunde. Och det är förskräckligt svårt, eftersom världen inte är enkel att förklara, och ändå hoppas jag att jag skall kunna förklara världen genom en enhetlig princip, bara jag är klyftig nog. Men om Du frågar varför människor blev socialistiska i slutet av 1800-talet, särskilt de intellektuella, vilket svar skulle Du få? Jag kan inte föreställa mig svaret. Det är helt godtyckligt.

Joseph Schumpeters ekonomiska teori var att en subventionerad klass utvecklades ur kapitalismen. Det finns någon sorts förkärlek hos den kapitalistiska medelklassen att subventionera de intellektuella och dessa intellektuella biter den hand som föder dem, eftersom de är intresserade av att propagera för att de själva skall ta över makten.

—Det är ett irrationellt agerande av entreprenörerna. De stöder potentiella intellektuella förrädare.

Men det är bara irrationellt på lång sikt om de nu tror att socialismen kommer att göra deras arvingar fattiga. Men de kanske trodde att socialismen skulle göra dem mer välbestämda. Och det var i början av seklet så att många människor uppriktigt trodde att socialismen ledde till bättre materiellt välstånd. Varför kan vi inte bara konstatera att dessa människor med sin begränsade kunskap hade fel, att de accepterade det som inte var i deras intresse?

—Det är vad jag kallar felteorin. Mina invändningar mot den är att om jag inte lyckas förklara när fel görs och varför och av vilken sort, så har jag slutat att ge förklaringar. En av de skoningslösa sakerna med fel är att de kan komma från vilket håll som helst och utvecklas i vilken riktning som helst. Naturligtvis kan jag säga att medelklassen hade fel både när det gäller socialismens demokratiska natur och dess mänskliga natur och dess ekonomiska effektivitet. Och det förklarar saken. Och om sedan socialismen går tillbaka som företeelse kan jag säga att de genomskådade felet. Och om den inte går tillbaka genomskådade de inte felet. Och så...

Bevisning och vilja

Det är ett mycket otillfredsställande sätt att analysera historien. Men fel finns det alltid.

—Visst. Jag förnekar exempelvis inte att spritförbudet från 1918 var ett misstag. Det

amerikanska folket var inte redo att leva upp till en sådan restriktion. Det innebär att det var ett socialt misstag; det var en ohållbar politik. Och jag bestrider inte att en del misstag blir mer långlivade. Men på det stora heltaget måste misstagen försvinna i ljuset av ökad kunskap.

Om Du spelar fel-spelet, varför övergav England den fria företagsamheten i så stor utsträckning, att denna en gång den största av alla industrinationer och en högt utvecklad kultur idag har lägre levnadsstandard än t ex Italien? Vad krävs för att genomskåda ett fel? Felteorin ger mig ingen hjälp.

Men Du skulle behöva hävda att de har det sämre för att de har låtit intressegrupperna ta över. Vi har båda svårt att förklara saken.

—Jag är beredd att fortsätta att förklara saken i princip. Om Du spelar fel-spelet måste Du börja arbeta med frågan, vilken sorts fel görs och blir bestående? Ingen jag känner har försökt sig på det. Milton Friedman, som jag beundrar mycket, säger att skälet till att Indien agerar galet är att landet blev emanciperat när Harold Laski var ledande intellektuell i Väst, medan Japan blev emanciperat när Dewey var ledande i sällskap med en rad marknadsekonomer osv. Det skulle vara förklaringen till att Japan blev ett ekonomiskt under, medan Indien är en ekonomisk ruin. Jag tycker att det är en alltför förenklad bild av de intellektuellas inflytande.

Vad är då detta inflytande?

—Jag arbetar fortfarande med frågan om hur man skall förklara de intellektuellas roll. Och min skepsis är inte populär hos de intellektuella. Jag inser det, eftersom den är nedsättande. På sitt sätt är jag också lite inkonsekvent. Jag klagar alltid och menar att vi inte borde vara reformatörer utan vetenskapsmän. Vi är mer inflytelserika som vetenskapsmän, eftersom om vi bevisar något så tror alla på det; men om vi vill något så är de skeptiska.

Ekonomien som predikant är ineffektiv, men ekonomen som vetenskapsman får något gjort.

—Mycket effektivt. Men också som vetenskapsman är ekonomen uppenbarligen en reformatör. Han försöker få resten av yrkeskåren att ändra uppfattning.

Det är där inkonsekvensen ligger?

—Det är ett slags inkonsekvens. Men det finns en skillnad — att Du försöker få dem att ändra sig inte genom att ändra på deras argumentation utan genom att visa att alternativen är överlägsna.

Intervju: Thomas Hazlett.

Reprinted, with permission, from the January 1984 issue of REASON. Copyright 1983 by the Reason Foundation, Box 40105, Santa Barbara, California, 93103, USA.

Översättning: Carl G. Holm

Harts "nya idéer" bara gamla vänstertankar i ny förpackning

Gary Hart talar om nya idéer. Men vilka idéer? Om man granskar hans agerande i senaten är det inte svårt att se att de "nya idéerna" ligger den traditionella vänstern mycket nära.

Senator Gary Harts framgångar i den amerikanska valkampanjen har tillskrivits hans föregivna "nya idéer".

Ända tills nu har det inte gjorts någon ordentlig granskning av Hart, hans förlutna och hans inställning i olika frågor. Hans framgångar i striden mot Mondale verkar huvudsakligen bero på väljarnas ovilja att ställa sig bakom Mondale, Carter-regeringen, vars politik han var med om att utforma, och det stöd som Mondale fått från intressegrupper som AFL-CIO (amerikanska LO). Det har i själva verket varit fråga om en röstning mot Mondales traditionella vänsterståndpunkter. Det kan inte ha varit fråga om en positiv röstning för Hart, eftersom hans inställning i stort sett varit okänd.

Gary Hart har tagit intryck av sina PR-konsulters råd och spelar på de amerikanska önskemålen om att få det "nya", oavsett om det rör sig om en bil, en ny sorts frukostflingor, eller en ny tandkräm. Men de frågor vi bör ställa om vårt lands framtid borde vara helt annorlunda än de som vi ställer om konsumentvaror. Vårt intresse borde röra sig inte om de synpunkter som förfäktas är gamla eller nya, utan om de är riktiga eller felaktiga, rimliga eller orealistiska.

C. S. Lewis diskuterade den moderna tidens tendens att knyta sig till det nya och nymodiga när han noterade att "Vi måste fördöma det okritiska accepterandet av vår egen tids intellektuella klimat och att allt som är fornt av det skälet är olämpligt. Man måste ta rätt på varför det är fornt och omodernt. Blev det någonsin motbevisat? Och om det blev så, av vem och med vilken visshet? Eller var det bara något som försvann som modenycker brukar göra? Om det var så säger det oss ingenting om det var sant eller falskt. Från denna insikt kommer vi vidare till insikten om att vår egen tidsålder är en 'period' och att den — som alla perioder — har sina

egna karaktäristiska myter."

Det är vår egen okunskap om historien som får oss att acceptera många misslyckade gamla recept som om de är nya och unika. De som talar för fri kärlek, narkotika, abort, pornografi osv säger oss att vi i alla fall lever i 1900-talet. Men de glömmer bort att världen sett mycket av detta många gånger tidigare. De gamla grekerna kallade det för njutningslystnad. Men vi som har ett skolsystem som verkar utexaminera de som inte ens kan läsa verkar inte vara medvetna om detta.

Nytt paket

Om Gary Harts idéer var "nya" skulle det alltså inte betyda något till deras förtjänst.

Men när det gäller Gary Hart så är det inte fråga om några nyheter. Det är samma gamla misslyckade vänsteridéer som misslyckats tidigare, som packats i ett trevligare paket, och med en del mindre avvikelser.

Om vi hellre friar än fäller så får vi inte bortse från att Hart kritiserat fackföreningarna och deras protektionistiska strävanden. Han har inte heller varit lika uttalad i sina krav på nedskärningar i försvarsutgifterna. Han verkar ha insett att vårt nuvarande skattesystem inte har tillgodosett behovet av kapital för att modernisera den amerikanska industrin.

Men detta är avvikelser i utkanten av de huvudsakligen vänsterorienterade åsikterna. Hart har motsatt sig dödsstraffet, och han var en av de 32 senatorer som röstade mot dödsstraff för federala brott den 22 februari i år. Han är anhängare av "bussning" till skolorna, han vill ge de homosexuella ökade rättigheter, han stöder "diskriminering till förmån för diskriminerade" och är motståndare till skolbön. Hart säger att han bryr sig mer om "praktiken än ideologin",

(Forts på sid 17)

De som ogillade Carter och ogillar AFL-CIO (amerikanska LO) har vänt sig till Gary Hart för att uttrycka sin protest — utan att inse att de egentligen röstar på samma gamla vänsterpolitik.

BREV TILL CONTRA

Snett om marknadsekonomin

Att läroboksförfattare lätt kan manipulera yngre skolelever — och också gör det — är väl allmänt bekant. Många ser väl sin framtid i ämnet "fredsfostran". Andra tjänar pengar på att försöka bevisa utvecklingsläran osv.

Det förekommer också de — vilket kanske är lika bekant — som tar sig an att vrida till böckerna ända upp på gymnasienivå. Jag ska ge exempel på en bok — "Politik" — som jag använde förra året (tredje årskursen för tekniker och naturvetare, i ämnet samhällskunskap). Kapitel "Marknadsekonomin styrka och brister" lyder som följer:

"*Informationsproblemet.* I en marknads- eller blandekonomi löses informationsproblemet genom prisbildningsmekanismen. Konsumenternas inköpsbeslut styr i princip produktionen, och den billigaste produktionsmetoden tvingas fram genom att företagen är intresserade av största möjliga vinst. I detta system uppstår emellertid vissa mindre önskvärda effekter som man försöker rätta till genom ingrepp från samhällets sida.

Prisbildningsmekanismen fungerar bara under förutsättning att fri konkurrens råder, vilket ganska sällan är fallet. Statsmakterna måste därför ingripa för att upprätthålla konkurrensen genom att stifta lagar mot konkurrensbegränsande åtgärder. De amerikanska antitrustlagarna från 1900-talets början ska förhindra att företag slår sig samman för att dominera hela marknader.

I Sverige har man av i princip samma anledning infört bestämmelser mot vilseledande reklam.

Tillgången på varor och tjänster. En annan nackdel med marknadsekonomin är att producenterna saknar intresse av att tillgodose vissa konsumentbehov. Företagen är inte så intresserade av att skapa en god miljö, t ex genom att undvika vatten- och luftföroreningar, eller skapa nationalparker för att bevara orörd natur. Dessa kollektiva nyttigheter, dvs sådant som alla människor drar nytta av men som knappast kan prissättas, måste därför bli den offentliga sektorns angelägenhet."

Om tillgång på varor och tjänster i kapitlet "Planekonomins styrka och brister" kan man läsa att "I ett ekonomiskt system som det svenska kan man välja mellan kanske tjugo olika tandkrämssorter. Ibland kritiserar detta. Man hävdar att alla sorterna i grunden har samma effekt och att en enochst-tandkräm skulle kunna säljas billigare, bli därför att reklam blir överflödigt. I en planekonomi tillverkas endast ett fåtal tandkrämssorter." Det ska stinka mer vpk: "*Inkomstfördelning.* Till marknadsekonomin

mins nackdelar hör också att den åstadkommer en ojämn ekonomisk fördelning. Därför ingriper statsmakterna i många länder för att minska inkomstklyftorna."

Om inkomstfördelningen i planekonomin: "I en planekonomi, där staten bestämmer lönerna, kan de inkomstpolitiska målen uppnås utan större problem, medan man i andra länder har stora svårigheter att åstadkomma en rättvis inkomstfördelning." Så lunda ett rättvist lönesystem i Sovjet.

Konjunkturer och arbetslöshet. Marknadsekonomin kan inte garantera full sysselsättning, stabilt penningvärde eller jämvikt i utlandsbetalningarna. Dessa tre områden är därför föremål för statsmakternas intresse i en bland- eller marknadsekonomi."

I planekonomi-kapitlet berättas det om konjunktursvängningarna "som man tycks slippa". Arbetslösheten likaså, "den är närmast obefintlig, eftersom det är samhällets sak att se till att alla har arbete. Inflation förekommer inte heller i ett samhälle där statsmakterna reglerar alla priser. Åtgärder... som går ut på att möta konjunktursvängningar och bemästra arbetslöshet och inflation, är alltså onödiga i en planekonomi.

Glöm Mallorca! Här har du ju paradiset. När man senare i boken ska berätta om transnationella företag, tar kapitlet "kritiken mot de transnationella företagen" upp halva innehållet. Där vråker man ur sig allt man kan: "Företagen kan alltför lätt göra fackföreningarnas strejkvapen ineffektivt. De kan flytta produktionen från en strejkräddad företagsenhet i det ena landet till en icke strejkräddad enhet i ett annat land där fackföreningsrörelsen är svag eller t o m förbjuden." Vidare är de en "bidragande orsak till prisstegringar... de har stora möjligheter att minska sina skatter genom att redovisa vinsterna i länder där skatterna är låga eller obefintliga".

Har man stått pall hittills, så blir det här knockout: De kommunistiska enpartistaterna bekrivs så här: "Under en övergångsperiod ska staten styras av den grupp bland befolkningen som frigjort sig från den borgerliga propagandan och som därför bäst känner folkets verkliga intressen... Massmedia används i kampanjer för att höja produktions- och läskunnigheten och den ideologiska medvetenheten m m". Märk: Detta är författarens *egna* ord, inget citat från Lenin eller Marx!

Slutligen några ord om utrikespolitik: "År 1948 slöts en vänskaps- och biståndspakt mellan Finland och Sovjet. Finland blev därigenom i viss mån beroende av Sovjet för sin utrikespolitik, men det hindrade inte att Finland bevarade sin neutralitet." Där blev Europa plötsligt ett neutralt land rikare. Ett gott råd till alla föräldrar: Se noga igenom era barns skolböcker. Tig inte om något är snett! *Lennart Flink*

Marinen syndabock för politiska beslut?

I veckotal har vi nu tvingats bevittna ett spektakel i Karlskrona som är beklämmande i sin ynkedom. Ett land som räknas bland världens ledande i fråga om teknisk kompetens på många områden — inte minst inom offshore-branschen — använder inte samhällets samlade resurser i ubåtsjakten av någon obegriplig anledning. Samtidigt med detta har vår talföre statsminister drabbats av obegriplig tunghäfta trots att den här situationen är betydligt allvarigare än sådant han vanligtvis med förtjusning uttalar sig om.

All påstådd "ubåtsjakt" följer numera ett reguljärt mönster: Först byggs det upp ett "operationsområde". Inom detta sprängs några laddningar för att ge sken av aktivitet och dagarna går. Armén får släppa till lite värnpliktiga ur årsklassen som med halvhjärtad orientering om uppgiften får redovisa en "fältvecka" i samband med ubåtsjippet.

När massmedias intresse helt naturligt börjar falna efter ett par veckor går ledande militärer ut och förutspår att man troligen kan komma att misslyckas med operationen. I Törespaningarna var det främst riksdagsman Per Peterson, moderat och medlem av försvarskommittén, som i Norrbottensradion förberedde allmänheten på en floppartad upplösning. Den här gången är det chefen för försvarsstaben som 1/3 på DN:s debattsida gör samma förberedelse, liksom självaste ÖB i Expressen 4/3. Några dagar efter dessa pessimistiska tongångar trappas hela verksamheten ned och slutar i intet.

De "analysgrupper" som bearbetar olika tips sägs alltid behöva lång tid på sig trots deras påstådda sammansättning av "experter" och ärendets speciella krav på snabba bedömningar och beslut.

Vid ett tillfälle i Karlskrona uppges en grodman ha undkommit genom att springa över en landtunga. Handfallna bevakare stod bara och glodde under tiden. Till råga på eländet publicerar landets tidningar bilder där chefen för marinen poserar på platsen och får på så sätt inför allmänheten personifiera oförmågan hos det svenska neutralitetsvärdet.

Hos allmänheten växer nu snabbt ett berättigt missnöje mot sådana sökkippon. Efter snart tioåret "skarpa" tillfällen att lära sig tekniken att söka undervattensföremål duger man fortfarande ingenting till trots den civila marknadens oerhörda resurser. Att i det låget fortsätta att ösa miljarder över försvaret är just — oförsvärligt!

Inte heller har någon debattör berört det oerhörda dubbelspel som består i att någon

av de nationer som deltar i den pågående säkerhetskonferensen i Stockholm samtidigt bedriver faktiska krigshandlingar i Karlskrona.

Folk måste nu börja fråga sig vad som egentligen pågår. Antingen har vi en oduglig försvarsledning eller också har försvaret en målsättning som inte landet orkar upprätthålla — varken ekonomiskt eller av rädsla för stormakterna. oavsett orsaken så ska försvarets funktion omedelbart tas upp till inträngande debatt. Skulle det eventuellt vara så att försvaret oförtjänt får vara syndabock för politiska beslut vid våra undervattensfiaskon, så skall detta fram till allmänhetens vetskap. Om politikerna gång efter gång låter inkräktarna löpa efter att ha blivit hotade av främmande makt och utan att försvarsledningen reagerar då kan vi använda miljarderna bättre än till ett dyrbart kulissförsvar som landets ledning varken vill eller vågar använda.

Mönstret under de senaste ubåtsjakterna visar fullt tänkbara möjligheter att politikerna tvingas ta hänsyn till hårda villkor som en stormakt kan diktera för att släppa schavottera inför världopinionen i en ny, förnedrande "Gåsefjärdssituation". Den allmänhet som här liksom i andra frågor dyrt får betala politikernas självväldiga lösningar bör verkligen ta sig en funderare kring de farsartade "jakterna" kring våra kuster. Istället för att hålla ett dyrbart men odugligt neutralitetsförsvar vore det kanske bättre att öppet arrendera ut basområden vid våra kuster till intresserade nationer?

Jan-Ola Gustafsson

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattningar av originalkällan, försåvitt inte annat markeras med citationstecken.

Nej till konkurrens!

Näringslivsorganisationer säger sig vid högtidliga tillfällen företräda tanken på fri konkurrens. När de egna intressena träds för när blir det emellertid annat ljud i skällan. Ett färskt exempel utgörs av Svenska Försäkringsbolags Riksförbund som har yttrat sig till Finansdepartementet om Volvos önskan att driva trafikförsäkringsverksamhet. Förbundet har hittat inte mindre än fem skäl för att neka Volvo tillståndet. Medlemmarna skulle ju kunna råka ut för konkurrens och försäkringstagarna få lägre premier!

Resursanvändning

Ett exempel på hur väl myndigheterna utnyttjar våra skattepengar ger Stockholms-Tidningen. Ett landstingsägt behandlingshem för narkotikamissbrukare har sedan september 1983 vårdat en narkotikamissbrukare. Hemmet har tio anställda och har från öppnandet i september till årsskiftet kostat skattebetalarna 2 milj kronor bara i driftskostnader.

Resurser saknas inte

När det gäller att jaga tjuvar säger sig polis och åklagare sakna resurser. Men när det gäller olaglig verksamhet som inte drabbar några oskyldiga då finns resurserna. Två personer i Borlänge har således nyligen dömts till fängelse för att de innehållit en spelauto-

mat. Och två avslöjade "brottslingar" som frivilligt stoppade enkronor i automaten har dömts till höga dagsböter. I Malmö ägnar man sig åt att jaga fotgängare som går mot rött ljus — även mitt i natten när det inte är någon trafik. Kommissarie Sture Nilsson vid första vaktområdet vid Malmö-polisen menar att det är en väsentlig verksamhet man sysslar med. "För att skydda trafikanterna".

En utredning har vidare nyligen föreslagit att polisen skall upprätta ett dataregister över dem som *inte* är misstänkta. I det registret skall noteras "överbliven" information från utredningar om sådana som är (eller har varit) misstänkta. Skvaller och fakta som polisen får in om oss alla, särskilt när det gäller s k ekonomisk brottslighet.

Vi närmar oss alltmer situationen när befolkningen kan indelas i "dömda" och "ännu ej avslöjade".

Skamlösa metoder

Tidningen Etc, den påkostade vänster-radikala boulevardtidningen, har framgångsrikt avverkat en ny konkurs. Och den får fortsatt uppbackning av den samlade mediavänstern med omfattande gratisreklam för varje nytt nummer, och rikligt med ekonomiskt stöd från kulturstödsmafian.

Den första konkursen inträffade i juni 1982. Bristen i konkursboet låg på 4,3 milj kr. Och det för en tidning med några tiotusental i upplaga. Bland de lurade fanns banker, Stockholms läns utvecklingsfond, leverantörer och skattemyndigheter. I samband med konkursen såldes tidningens utrustning och namn till ett nytt bolag med i stort sett samma ägare. Det nya bolaget fortsatte tidningsutgivningen och gjorde ny

Marinchefen bör avgå!

Efter det senaste ubåtsfiaskot måste chefen för marinen sätta sig ner och tänka efter. Han kommer då att hitta bara två tänkbara alternativ.

Antingen har marinen jagat något som inte fanns, och då måste marinchefen självklart avgå för att lämna över uppdraget åt kompetenta krafter, eller så har marinen verkligen jagat ett undervattensföremål.

I det senare fallet finns två alternativ. Marinen har misslyckats för att den är inkompetent. Och då bör marinchefen avgå. Eller marinen har misslyckats p g r a otillräckliga resurser från politikerna, och då bör marinchefen avgå i protest mot politikerna.

Visserligen skall chefen för marinen enligt planerna avgå till hösten. Men om han har någon råg i ryggen borde han avgå genast. Samvetsfrågan är om han skall tvingas erkänna sig själv inkompetent eller om han skall anklaga politikerna för inkompetens. Sverige väntar med spänning på svaret.

Per-Olof Eklund

konkurs i oktober 1983. Utredningen är inte klar, men bristen uppskattas preliminärt vara i storleksordningen 2 milj kronor.

Men utgivningen av tidningen fortsätter, nu inom ramen för ett tredje bolag. Eftersom tidningen är socialistisk är det ingen risk att ägarna skall behöva schavottera i pressen som "grova ekonomiska brottslingar".

Extremister i Stadshuset

Politiska extremister har skaffat sig stort inflytande i stadshuset i en av Sveriges mest borgerliga kommuner.

Contra hade anordnat en utställning i Stadshuset på Lidingö. Den var godkänd i vederbörlig ordning och presenterade bl a innehållet i förra numrets "Lidingö-bilaga". Där föreslogs bl a nedskärningar av den kommunala verksamheten på Lidingö (där SKP har inflytande). De protesterade mot Contras utställning och fick kommunstyrelsen att förbjuda den. Ren och skär censur alltså, uppbackad av "frihetspartier" som socialdemokraterna, moderaterna och folkpartiet. Det formella skälet för att förbjuda Contras utställning var att det fanns ett principbeslut mot "politisk propaganda" på Stadshuset sedan 1975. Att detta beslut aldrig tillämpats när SKP, Kommunalarbetsförbundet och Kommunaltjänstemannaförbundet gjort sig till tolk för rakt motsatta uppfattningar som de som uttrycktes i Contras utställning brydde man sig inte om. I kommunens hus går det bra att tala för ökad kommunal verksamhet, men den som dristar sig till att misstänkliggöra det minsta lilla av kommunens verksamhet blir omgäende utkastad.

Tre meter från Contras utställning hade SKF Steel en annan politisk utställning — i Lidingös hetaste politiska fråga för tillfället, byggandet av ett järnsvampverk vid Värtan. Den utställningen fick stå kvar.

Det är alltså fråga om ren censur av åsikter som inte faller de fackliga organisationerna på läppen. Även de borgerliga partierna har medverkat i ett praktiskt åskådnings-exempel på hur det kommer att stå till med yttrandefriheten i ett löntagarfondsstyrt Sverige.

Beslutet att slänga ut Contra från Stadshuset är överklagat till kammarrätten.

Tillrättaliggande

I förra numrets Lidingö-bilaga fanns en bild på några barn vid ett fritidsbom på Lidingö. Bilden avsåg att illustrera verksamheten som sådan. Barnen på bilden var inte inskrivna vid ett fritidsbom där de missförhållanden som beskrevs i artikeln förekom.

UTLANDS-NYTT

Kommunister och kokain

Polisen i Colombia har slagit till mot ett laboratorium i djungeln i Colombia och beslagtagit 12,5 ton kokain. Det motsvarar en fjärdedel av kokainkonsumtionen i USA under ett år. Värdet "på gatan" i USA skulle ligga på 9,25 miljarder kronor. Laboratoriet bevakades och drevs av den kommunistiska M-19-guerillan. En stor del av kokain-smugglingen till USA sker över Kuba.

Danskt Albanien-parti

Danmark håller sig med ännu fler kommunistpartier än Sverige. Bl a finns ett Albanien-vänligt parti som opererar under beteckningen Dkp(ml). Partiets valslogan i januari i år var "Välj den revolutionära vägen ut ur krisen". Partiet ger ut en egen dagstidning, *Arbajderen*. Vem som läser den kan man undra. Än mer kan man fråga sig vem som betalar. Partiet fick nämligen blott 980 röster i folketingsvalet nu i januari.

UNESCO

FN:s kultur- och utbildningsorganisation UNESCO hotas av sammanbrott. USA har preliminärt anmält sitt utträde, vilket skall bekräftas före årets slut. Ytterligare 23 länder har övervägt att göra samma sak. Bland dem kan nämnas Storbritannien, Västtyskland och Nederländerna. De länder som är aktuella bidrar med 80% av UNESCO:s budget. Anledningen till missnöjet är dels den ansvarslösa ekonomiska hanteringen av UNESCO:s resurser, dels UNESCO:s alltmer extrema politik. Organisationen fördömer gång på gång Israel och driver bl a på mediaområdet en politik är främmande för allt västerländskt tänkande. Enligt UNESCO:s chef Amadou Mahtar M'bow skall press och andra media korrekt återspegla olika regeringars åsikter.

Norsk byråkrati

Den nya borgerliga norska regeringen berömmar sig över att ha vidtagit krafttag mot byråkratin. Det skall således nu normalt ta en vecka att skaffa byggnadstillstånd. Tidigare kunde det ta över ett år. På två och ett halvt år har 8.000 av Norges tidigare 27.000 regler och förordningar upphävts. Och man har tänkt sig att avskaffa ytterligare 12.000-13.000 framöver. Det är en arbetsgrupp på åtta personer som har lett kampen mot regeringarna. I tusentals byråkrater har försökt sätta käppar i hjulet, men har misslyckats.

Vill bli delstat

När det sedvanliga kopplet vänsterorienterade journalister anlände till Grenada efter den amerikanska invasionen förra året möttes de av en chock. Befolkningen hälsade samfällt amerikanerna som befriare. Journalisterna åkte hem och bara ett fåtal skrev något om saken.

Nu har befolkningen på Grenada tagit ytterligare ett steg som inte alls avrapporterats i media i Väst. En namninsamling har startats för kravet att Grenada skall anslutas till USA. Namninsamlingen har samlat 6.000 namn, vilket skall sättas i relation till en befolkning på cirka 100.000, varav ungefär hälften är barn och tonåringar.

Stjärnornas krig

Det amerikanska programmet för en ny syn på kärnvapenförsvaret som vi berättade utförligt om i förra numret av Contra har tagit ytterligare några steg framåt. Tanken är att ersätta strategin med ömsesidigt garanterad förintelse med en strategi som garanterar överlevnad. Istället för att satsa på kärnvapenvedergällning skall USA satsa på försvar mot anfallande robotar, försvar med hjälp av bl a strålvapen placerade i rymden.

Sedan juni förra året har en speciell studiegrupp analyserat programmet och kommit till slutsatsen att forskningen bör intensifieras. Ett system skulle kunna börja byggas ut i början av 1990-talet och vara i full drift en bit in på nästa sekel.

Kommittén har lämnat förslag på utveckling av laser-teknik, radar och ledningssystem. President Reagan godkände nyligen ett utvecklingsprogram för 26 miljarder dollar och utsåg flyggeneralen James A. Abrahamson till chef för programmet. Programmet startar i mitten av april och beräknas pågå i fem år.

Dödsstraff i Sovjet

Dödsstraffet används flitigt i Sovjet. Något drygt hundratal avrättningar brukar varje år omtalas i den sovjetiska pressen. Men man kan anta att det totala antalet är betydligt fler.

Ofta utdöms dödsstraff för våldsbrott. Ett färskt exempel är Nikolaj Majatskij som arkebuserades i början av december 1983 för att ha mördat mekanikern Alexander Povod. Majatskij var 23 år.

En annan kategori som avrättas är personer som gick fiendens ärenden under Andra världskriget. Annu nästan 40 år efter krigsslutet drivs sådana rättegångar! Sålunda

avrättades Alexander Korol i augusti 1983.

Men det finns också en tredje kategori "brottslingar" som avrättas i Sovjet. Det gäller olika former av ekonomiska brott, till en del sådant som skulle kallas vanlig affärsverksamhet i Sverige, till en del mutor och korruption som är ett naturligt inslag i det sovjetiska systemet, och en nödvändig förutsättning för att det skall fungera, men också något som kan användas för att komma åt personer man vill bli av med.

I april 1983 dömdes Jurij Sokolov till döden. Han var tidigare chef för Moskvas största livsmedelsbutik. Han anklagades för "mygel" med livsmedel och för att ha tagit emot mutor. Ryktesvägen har det hävdats att Leonid Brezjnevs dotter Galina var inblandad i utkanten av den affären.

Två tjänstemän i Den statliga kommittén för utrikes ekonomiska förbindelser, Smeljakov och Pavlov, avrättades i januari 1984. De påstods ha tagit emot mutor.

B.L. Manelis, förman vid en metallfabrik i Tasjkent hör också till dem som dömts till döden. Hans brott är att han "missbrukat" statlig egendom för att tillverka och sälja klockarmband. En av många bristvaror i den sovjetiska ekonomin.

(Soviet Analyst, London)

Schweiziskt försvar

Schweiz för, liksom Sverige, en alliansfri utrikespolitik. Den schweiziska utrikespolitiska linjen kännetecknas i motsats till den svenska av en strikt neutralitet. Den backas också upp av ett försvarsengagemang av helt andra dimensioner än i Sverige.

Om man är ute på landet en söndagsmorgon i Schweiz kan man räkna med att höra skotten smattra. Det är övning med armén som är varje mans personliga engagemang i Schweiz. Flertalet har sina vapen i bostaden, för att påskynda en eventuell mobilisering. Dessa vapen används så gott som aldrig i brottslig verksamhet, trots att det finns hundratusentals automatvapen i garderoberna runt om i landet.

Beredskapslagring av strategiska varor är uppbyggd för att klara fem års förbrukning. Vägarna kan (liksom i Sverige) användas som landningsbanor för flygvapnet och varje bro och tunnel i landet (och de är som bekant många och nödvändiga för trafiken) kan sprängas på några minuter.

Vid 20 års ålder genomgår schweizaren militärutbildning på 17 veckor — alltså betydligt kortare än i Sverige. Men efter grundutbildningen kommer årliga kompletterande övningar på cirka två veckor (under tolv år). De schweizare som inte kan fullgöra sin värnplikt får betala en särskild värnsskatt.

Efter de första tolv årens utbildning är det normalt att repetitionsövningar återkommer med ett par veckor varje år tills medborgaren fyllt femtio.

(The American Spectator)

Avregleringen en framgång

Emellanåt cirkulerar påståenden om att avregleringen av flygbolagen i USA varit ett misslyckande. Men det beror på att kommentatorerna stirrar sig blinda på de tio största flygbolagen. Och det var de flygbolagen som i stort sett hade monopol på trafik över delstatsgränserna innan avregleringen. Deras verksamhet skyddades av tillstånd, prisbestämmelser m m. Nu får de känna av bistra vindar, inte från myndigheterna utan från konkurrenter som arbetar med lägre kostnader.

På fyra år har antalet flygbolag som flyger reguljär trafik över delstatsgränserna ökat från 36 till 98. Kontrollmyndigheterna har tidigare inte på 40 år gett nya bolag sådana tillstånd eftersom det inte fanns något "behov" — konsumenterna hade tydligen andra åsikter om behovet än myndigheterna.

22 av de 98 bolagen är helt nystartade, medan övriga nya på marknaden är småbolag som växt.

De nystartade företagen har tagit hand om 8% av marknaden och de gamla småbolagen har ökat sin marknadsandel från 9 till 13%.

Under de tio sista åren med reglering drogs flygtrafiken in på 173 orter. Sedan regleringarna avskaffades har inte en enda ort blivit utan flygtrafik. Visserligen är det många orter som blivit utan DC-9:or och Boeing 737, men de har fått mindre flygplan mer anpassade till trafikvolymen istället.

De stora bolagens marknadsandel har minskat drastiskt, från 91 till 79%. Och det har gjort att många har förlorat pengar. Ett har gått i konkurs (Branniff) och några har tillfälligt inställt betalningarna.

De nya flygbolagen gör goda vinster. Främst genom lägre kostnader. Regleringarna har framförallt garanterat orimliga löner åt

många anställda i flygbranschen. Genomsnittslönen för samtliga anställda (inklusive städpersonal osv) var för de stora bolagen över 300.000 kronor. Medan de nya småbolagen nöjer sig med 170.000 kronor.

Detta har resulterat i kraftigt sänkta priser. En del priser har gått ned med hälften. Men då kan det också hända att bolagen tar extra betalt för att ta hand om bagaget eller för att servera mat.

Den formel som regleringsmyndigheten använde sig av för att räkna ut tillåtna prisökningar visar att priserna borde ha ökat med 67% sedan 1978. Men de har i själva verket bara ökat med 48%. Konsumenterna har sparat cirka 15 miljarder kronor om året på avregleringen!

I Sverige är det naturligtvis inte tal om någon avreglering. Tvärtom vill våra politiker slå ihop SAS inrikestrafik med Linjeflyg. Och när småbolag söker trafik tillstånd får de avslag till förmån för trojkan SAS/LIN/Swedair även om inget av dessa bolag har för avsikt att utnyttja trafikrättigheterna.

(Reason, Santa Barbara)

Grenada-dokument

I Washington diskuteras nu de dokument som beslagtogs i samband med invasionen av Grenada. Bl a fanns dokument som belyste kubanska och sovjetiska råd till Maurice Bishop hur bokföringen skulle manipuleras för att lura Internationella valutafonden (IMF). Andra dokument belyser kubanska manipulationer med Socialistinternationalen, där Olof Palme och Willy Brandt intar framträdande positioner.

(Washington Inquirer)

Beställ här!

Nyheter

Vladimir Bukovskijs bok *Moskva och fredsrörelsen* är utgiven på Contra förlag. Den är på 73 sidor och kostar 44:-.

Atis Leijns bok *Gäst hos KGB* är utgiven på Författares Bokmaskin. Den är på 88 sidor och kostar 44:-.

En videokassett där Winston S. Churchill II debatterar försvarsfrågan tillhör också nyheterna. Hyreskostnad för 3 dagar 40:-.

Prislistan gäller fr o m 1984-04-09. Reservation för prisändringar som träder i kraft när ny prislista utkommer. Priserna inkluderar 23,46% mervärdesskatt.

Contra

- ... Contra, äldre nr, per styck 7:-
- ... Contra, prenumeration 49:-

Affischer

- ... Solzjenitsyn/Sacharov 24:-
- ... Churchill 24:-
- ... Sovjet ut ur Östeuropa 9:-
- ... Contra-affischen gratis

LP-skivor

- ... Så'nt som får mig att älska till 46:-
- ... En sång om friheten 46:-

T-shirts

- ... "Sverige fritt från socialism" 44:-
- ... Sverige-Amerika-tröjan 44:-
- ... Frihet för Östeuropa 34:-
- ... Contra-tröjan 34:-

Storlekar: 140cl, 150cl, 160cl, XS, S, M, L, XL, XXL och XXXL.

Klisteretiketter

- ... Sverige fritt från socialism, 7st 3:-
- ... Sverige fritt från socialism, stora 5:-
- ... Med USA för frihet, 10st 3:-
- ... Prag 1968 2:-
- ... etikettark, 24 märken, 8 motiv 5:-
- ... reklametiketter, ark om 24st gratis

Rockslagsmärken

- ... Sänk den! (ubåtsmärke) 5:-
- ... Försvar Fred Frihet 5:-
- ... Frihet för Afghanistan 5:-
- ... Sverige fritt från socialism 5:-
- ... Nej till kommunism 4:-
- ... Sverige-Amerika-märket 4:-
- ... Svenska flaggan 4:-
- ... Löntagarfonder, Helknäppt. 4:-

Vykort

- ... Nancy & Ronald Reagan, 5st 10:-

Bildekaler

- ... Sverige fritt från socialism 10:-
- ... Stärk försvaret NU! 10:-
- ... Mot löntagarfonder 12:-

Nyckelring

- ... Svenska flaggan 8:-

Video

- ... Attack on the Americas 40:-
- ... Winston S. Churchill II m fl 40:-

Hyresvillkor: Kassetten hyrs på tre dygn. Den får inte kopieras. Den som hyr kassetten svarar för att den återsänds till Contra. Om kassetten ej återsändes inom föreskriven tid tillkommer 25:- per dygn. Förstörd eller ej återlämnad kassett ersättes av hyresmannen med kronor 2.000:-.

Böcker

- ... Andersson: Rättsstat i uppl 40:-
- ... Anger: Raoul Wallenberg 72:-
- ... Barron/Paul: Kambodja 29:-
- ... Beckmann: Kärnkraft 33:-
- ... Bukovskij: Fredsrörelsen 44:-
- ... Burke: Reflektioner om... 71:-
- ... Carlsson: Jag var fånge i Sovjet 38:-
- ... Churchill: Till Västs försvar 69:-
- ... Edwards: Ronald Reagan 71:-
- ... Gerholm: Varför kärnkraft 15:-
- ... Hegeland: Vad tjänar du mest på? 18:-
- ... Holmberg m fl: Östeuropa 40:-
- ... Husbandens röst 40:-
- ... Hultén: Mediavänstern 77:-
- ... Huyn: Uppmarschen 58:-
- ... Häggman: Förintelsen 19:-
- ... Häggm/Skard: Kommunismen 41:-

- ... Iveroth: Det goda samhället 29:-
- ... Johnsson: Dessa förföljda 45:-
- ... Har freden en chans? 59:-
- ... Janouch: Siste mohikanen 69:-
- ... Kortnoy: Antischuck 59:-
- ... Küng: Vindens barn 99:-
- ... Leijns: Gäst hos KGB 44:-
- ... Leys: Kinesiska skuggbilder 50:-
- ... Lina: Sovjet hotar Sverige 35:-
- ... Nilsson: Skattesmjällen 60:-
- ... Nixon: Det verkliga kriget 60:-
- ... med Nixons namnteckning, tillägg 31:-
- ... Rydenfelt: Välfärdsstaten 43:-
- ... Sanden: Eva — agent för KGB 46:-
- ... Skrattsalvor mot öst 36:-
- ... Solzjenitsyn: Västerlandets misstag 40:-
- ... Sparre: Lägan i mörkret 44:-
- ... Strauß: Uppror i öst 20:-
- ... Tyranniets triumf 3:-
- ... Walker: Kina 5:-
- ... Vittnen från Gulag 25:-

Genom medlemskap i Bokklubben Frihetsforum kan flertalet böcker fås till reducerade priser. Skriv så sänder vi fullständig information.

Beställ så här:

- 1) *Postgiro*. Sätt in beloppet på postgiro-konto 85 95 89-4 (i Finland 1125 82-9, i Norge 1 99 82 77 och i Danmark 1 69 06 98). Eller svenskt bankgiro 261-2638. Ange på talongen önskade artiklar. Vid förhyrning av videokassett krävs en undertecknad försäkran att i tidningen publicerade uthyrningsvillkor accepteras. *Porto tillkommer med 5:- per beställning.*
- 2) *Check*. Skicka in beställningssedeln tillsammans med check ställd på Stiftelsen Contra. *Porto tillkommer med 5:- per beställning.*
- 3) *Postförskott*. Skicka in beställningssedeln till Contra. Vi sänder varorna per postförskott. *Porto tillkommer med 12:- per beställning.*

Beställningar över 150:- levereras utan portotillägg. Angivna priser gäller även i norska kronor. Vid omräkning till finska mark, dra av 20% och till danska kronor lägg på 25%.

Betalningssätt:

- Postgiro Check/kontanter
- Postförskott

Anges ej betalningssätt skickas beställningen automatiskt som postförskott.

Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm.

.....
Namn

.....
Adress

.....
Ortsadress

Sveriges förstatligade barn

Den socialistiska familjepolitiken gör att det idag är omöjligt för barnfamiljer med normala inkomster att nå upp till ens existensminimum om den ena föräldern stannar hemma för att sköta om barnen. Och det sociala stödet till barnfamiljer bygger på att man räknar med bruttolön istället för nettolön, vilket slår mycket ojämnt mellan olika familjetyper.

I förhållande till den höga materiella standard som råder i Sverige har landet en mycket låg nivå på det känslomässiga, mänskliga planet.

Många av oss, som har möjlighet att överblicka en utveckling på 15-20 år, kan intyga, att utvecklingen på detta område inte har gått mot det bättre.

Att vårt land på det mänskliga planet i många avseenden lever i misär, framgår bl a av de höga och ökande siffrorna för kvinnors och barns självmord, kvinnors alkoholism samt misshandel och drap makar och samboende emellan.

Psykiska besvär bland barn

Undersökningar om barns situation och psykiska hälsa visar i en internationell jämförelse deprimerande resultat. Så visar undersökningar på att cirka 20 procent av barn på daghem har psykiska besvär, att många barn inte känner sig omtyckta av föräldrar och andra vuxna, att bland 10-åringar (en stabil ålder) finns en hög procent som har psykiska problem (Sundelin, Mellbin och Vuille). Oron är stor och disciplinproblemen många i alla stadier av skolan. Bruket av alkohol och droger är utbrett bland barn och ungdomar.

En kraftig orsak till dessa svårartade problem och tendenser i vårt land kan enligt min mening sökas i den politiska ideologi (s) som råder i landet. Denna utmärks av en allmän materialistisk syn och uppfattningen, att livets högsta värden i form av självförverkligande, standard, status, social gemenskap och lycka endast kan fås genom ett yrkesarbete. Denna uppfattning gäller för båda könen (se bl a skriften *Familjen i framtiden - En socialistisk familjepolitik*, Socialdemokratiska kvinnoförbundet, Frihets förlag). Samtidigt råder en nerbrytning av gamla normer och livsregler, utan att några nya sådana kunnat fylla deras plats.

Kvinnans jämställdhet formuleras som ett krav på henne att leva sitt liv som mannen, vilket reducerar barn och familj till hinder för det lyckobringande förvärvsarbetet. Praktiskt tar sig denna ideologi uttrycket, att alla vuxna skall förvärvsarbeta alltid,

utom cirka 6-9 månader efter ett barns födelse. Staten skall sörja för barnens försörjning materiellt, socialt, intellektuellt och delvis emotionellt (Familjen i framtiden). Denna socialistiska familjepolitik kräver så omfattande samhällsförändringar, att det är nödvändigt, att samhället kontrollerar produktionen. Genom statlig fostran av barnen, skall alla klasskillnader raderas ut.

För att stimulera till denna livsform anvländer sig staten av ekonomiska styrmedel. Ett system av skatter och subventioner ger en effektiv styrning av människor i denna riktning. Landets politiker kontrollerar numera cirka 70 procent av landets produktionsresultat, BNP. Skattesystemet ger mycket liten möjlighet att på ett hederligt sätt själv förbättra sin situation. Marginalskatter tillsammans med bidragsbortfall gör att nära 100 procent av en inkomstökning försvinner i skatt, även vid låga inkomster.

235.000 för existensminimum!

För att nå upp till "existensminimum" erfordras för en tvåbarnsfamilj med en försörjare cirka 131.000 kronor per år i bruttoinkomst. Medelinkomsten i landet är för arbetare anslutna till LO cirka 75.000 kronor per år och för lägre tjänstemän anslutna till TCO cirka 94.000 kronor per år. En tvåbarnsfamilj med en förvärvsinkomst behöver för att nå existensminimum en bruttoinkomst om 131.000 kronor. Trebarnsfamiljen cirka 161.000, fyrbarnsfamiljen cirka 194.000 och fembarnsfamiljen cirka 235.000 kronor per år. Hänsyn är då tagen till barnbidragen om 3.300 kronor per barn och år.

Är summa inkomst däremot fördelad på två makar (och därmed barnens vård bortlämnad) blir behållningen efter skatt betydligt större. Är totalinkomsten 100.000 kronor per år får man behålla cirka 15.000 kronor mer, om inkomsten är jämnt fördelad på två inkomster.

Bostadsbidrag slår snett

Till barnfamiljer utgår ett bostadsbidrag, vars storlek beräknas efter antalet barn och familjens sammanlagda bruttoinkomst. Att familjen med en hemarbetande har betydligt

lägre nettoinkomst enligt ovan gör inte bostadsbidraget högre. Bostadsbidraget bortfaller, när bruttoinkomsten för en trebarnsfamilj är cirka 120.000 kronor. Enligt ovan var existensminimum cirka 161.000 kronor för trebarnsfamiljen med en inkomst.

Enligt Riksskatteverkets regler (serie DU) ges ingen rätt till uppskjutning av skatt med hänsyn till existensminimiregeln om man "frivilligt begränsat sin inkomst genom att inte lämna barnen till daghem".

Ovanstående visar, att en traditionell familj med ena maken arbetande i hemmet med barnens vård och fostran är utsatt för en kraftig diskriminering i förhållande till barnfamiljer med två inkomster och subventionerade daghemspplatser. De flesta föräldrar tvingas därför till att utnyttja det system av daghem och kommunala dagbarnvårdare, som har fått monopolkaraktär genom att vara subventionerad så starkt, att privata alternativ inte kan konkurrera. Ofta är daghemsavgiften lägre än kostnaderna för barnens mat, blöjor etc (cirka 600 kr/månad). Föräldrarnas rätt att välja utbildning och fostran för sina barn enligt egen övertygelse (se konventionerna om de mänskliga rättigheterna, artikel 2 i första tilläggsprotokollet i Europakonventionen) är därmed i praktiken avskaffad.

Inget arbetstvång?

Statsminister Palme säger i *Der Spiegel*-intervjun (nr 43 1983) att det bara är "förtal" att det i praktiken skulle råda arbetstvång för föräldrar i Sverige.

Den framtvängade och gynnade livsformen, båda föräldrarna förvärvsarbetande så gott som alltid och barnen omhändertagna av samhället från cirka 9 månaders ålder, passar inte för många familjer. Det blir frågan om ett dubbelarbete med yrke och hem. Barnen skall transporteras till daghem eller kommunal dagmamma. Hemmet skall skötas på fritiden. Daghemsbarnen är ofta sjuka på grund av att de exponeras för en stor bakterie- och virusflora på daghemmen. De s k Åmanlagarna ger rätt att behålla ett arbete men innebär stora svårigheter att få tillbaka ett yrkesarbete efter att ha arbetat med hem och småbarn under längre tid.

Att anlita hjälp i hemmet är praktiskt otänkbart på grund av skattesystemet.

Daghemsbarn vistas i ofta stora grupper. De vänjs till att deltaga i aktiviteter, som de anställda ordnar för dem. I hemmen ställer

Svensk familjepolitik är upplagd så att den skall omöjliggöra för föräldrarna att stanna hemma hos barnen mer än nio månader efter födseln.

barnen krav på att föräldrarna också skall ordna aktiviteter. Daghemsbarn visar sig ofta oförmögna att sysselsätta sig själva med engla lekar etc.

Genom att det svenska samhället har blivit extremt institutionaliserat, barnen på daghem och i skolor, de vuxna på sitt arbete och de äldre på servicecentra, får barn ofta en onaturlig uppfattning om samhället och om de vuxna som deras tjänare. Barn kan också känna sig obehövliga, onyttiga och ofta nog som ett hinder för sina föräldrar i deras arbete, karriär och fritid.

Genom kollektivets inverkan, den pedagogiska frihetssynen och avsaknaden av regler och normer som syftar till lydnad och respekt för äldre, blir förhållandet mellan vuxna och barn (inte bara daghemsbarn) ofta präglad av motsättningar och oförståelse. Barn är helt enkelt ofta bråkiga, har svårt för att koncentrera sig (överstimulerade) och har ett otrevligt och respektlöst sätt mot föräldrar, lärare och andra vuxna. Många vuxna orkar inte med sådana barns sätt.

Det är inte förvånande, att nativiteten i Sverige är extremt låg (cirka 1,6 barn per kvinna).

De ofta spända förhållandena till barnen, det påfrestande dubbelarbetet parad med diskriminering av en livsform och propaganda för en annan livsform, som inte passar alla, kan innebära en extrem psykisk och fysisk påfrestande på många föräldrar och inte minst på deras barn i dagens svenska samhälle.

Föräldrar utsatta för stora påfrestande kan ta sin tillflykt till alkohol och andra droger. Spänningar kan komma att utlösas i

form av misshandel av make och barn. Andra föräldrar kan av samhällets många institutioner komma att betraktas som avvikande och underliga, varvid socialarbetarna kan ifrågasätta om barnen kan förmodas lida men. Tvångsomhändertaganden av barnen blir aktuella, föräldrarna reagerar våldsamt och socialarbetarna övertygas om det riktiga i att fullfölja samhällsinsatserna.

Vid tvångsomhändertaganden av barn uppträder socialarbetarna både som målsägare mot föräldrarna och som vittnen — experter inför domstolen. Genom lagen om vård av unga (LVU) och förändrad familjelagstiftning, har föräldrarna kommit att reduceras till vilka vårdare som helst. Lagens text om "fara för barnets utveckling" kan ges en godtycklig bedömning.

Ovanstående bild ger en bakgrund till de i förhållande till andra västländer extremt höga siffrorna för tvångsomhändertaganden av barn i Sverige.

Det är också denna bakgrund många utländska journalister har sett och beskrivit i sina artiklar, som nyligen föranlett UD att ordna sitt skandalartade informationsmöte. UD:s expertpanel, som skulle ge en mer nyanserad bild av förhållandena, gav genom sin uppräknad av alla missförhållanden i landet en bekräftelse på de utländska journalisternas iakttagelser.

Skall det behövas en ytterligare skandalisering i utländsk press för att svenska journalister och politiker skall inse, att den socialistiska familjepolitiken i landet kan ha djupt olyckliga konsekvenser i vårt land.

Krister Pettersson

(Forts från sid 10)

men han röstade ändå till mer än 80% med fackföreningsrörelsen, och i de allra flesta frågor intar han klara vänsterståndpunkter.

När det gäller utrikespolitik verkar Hart i stor utsträckning påminna om George McGovern, och han var också kampanjledare för denne 1972. Han är en av senatens främsta kritiker mot Reagan-administrationens Centralamerikapolitik. I en debatt i New Hampshire lovade han att aldrig sända amerikanska trupper för att i strid skydda oljetransporterna genom Hormuz-sundet. Morton Kondracke, den vänsterorienterade chefredaktören för *The New Republic* konstaterade att Hart därigenom informeras ayatollah Khomein och andra av Libyen, Sovjet och Syrien understödda radikaler i området att det är fritt fram att invadera eller destabilisera Kuwait och Saudi-arabien utan att behöva oroa sig för ett amerikanskt ingripande.

Förra året ställde sig Hart officiellt bakom tioårsfirandet av den kraftigt vänsterorienterade organisationen "Institute for Policy Studies". Han motsatte sig aktionen på Grenada och i sin valförklaring "The Hard Difference" förklarar han att han var huvudtalsman för en lag som innebär att USA: trupper skulle lämna Grenada inom sexti dagar.

Okunnig om Kuba

I en intervju med *Washington Post* de 28 februari 1982 fick Hart frågan: "Anse Du att Castros regering är totalitär?" Han svarade att hans uppfattning om en totalitär regim var Paraguay och att "Kuba är int totalitär, och inte heller demokratisk". När han fick frågan: "Om Kuba inte har en totalitär regim, vad är då en totalitär regim?" svarade Hart: "Det vet jag inte".

De som har följt Gary Harts karriär inse att hans röstning har legat mycket nära de liberala kollegor han nu kritiserar, som Walter Mondale, Helen Dewar, politisk analytiker i *Washington Post*, skriver "Han må vara en vägröjare för en 'ny generations ledarskap' presidentvalet. Men Gary Hart har inte gått långt från den väl upptrampade demokratiska stig han följt under sina nio år i senaten. Hart har gjort 'nya idéer' till en genväg i sin kampanj... men vad som framgår av hans röstning i senaten är att han visar bred lojalitet till demokraternas grundläggande principer, och att hans röstning sällan avviker från partikamraternas..."

Senator Hart brukar gilla att säga att Walter Mondale representerar den "gamla" politiken, medan han själv representerar "nya" idéer och en "ny" generation. Inställningen till åldern är inte olik ett klasskrig. Det är att be väljarna att avstå från att se på kandidaternas åsikter, och istället rösta efter kandidaternas ålder. Är det något som är bättre än att rösta på en kandidat på gr a ras, kön eller religion? Faktum är att Gary Hart inte alls är något nytt. Allteftersom kampanjen fortskrider kommer detta att bli allt klarare.

Allan C. Brownfeld

Doping i Öst: Flickorna tränar under svält

Ett hundratal idrottsutövare har fällts för doping. Dessa utgör emellertid endast toppen på ett isberg — överväldigande delen av dagens elitidrottare dopar sig numera på något sätt. Kontrollerna blir förvisso allt hårdare. Men sätten att undgå upptäckt utvecklas i motsvarande grad. Särskilt i de totalitära kommuniststaterna är det svårt, ja praktiskt sett omöjligt att hålla efter dopingen.

Doping, det är detsamma som att inta otillåtna preparat för att höja prestationsförmågan. Anabola steroider och amfetamin är några av de mest omtalade medlen i detta sammanhang. Dopingexperten, professor Arne Ljungqvist, skrev i *Läkertidningen* nr 13 1982: "Doping är ett etiskt, moraliskt och medicinskt problem, som främst finns inom denna lilla del av idrotten som tävlingsidrotten på toppnivå utgör. . . Fusk och regelbrott kan aldrig vara personlighetsutvecklande på det etiska och moraliska planet lika litet som medicinska äventyrligheter med överdoser av potenta läkemedel kan främja fysisk hälsa. Alla inom idrottens ledarskikt såväl med som utan medicinskt ansvar är därför skyldiga att bekämpa doping."

Linda mest känd

Utan tvivel börjar Arne Ljungqvist få ett omfattande stöd för sina synpunkter. Riksidrottsförbundet (RF) antog vid Riksidrottsmötet (RIM) i november 1983 nya och hårdare regler mot dopingen. Bl a ska de som fälls genom positiva dopingprov avstängas från all idrott. Dessutom blir det tillåtet att genomföra kontroller vid alla tillfällen, både vid tävling och träning. Den som vägrar underkasta sig prov anses enligt de nya RF-bestämmelserna vara dopad.

De nya reglerna har framkallat blandade reaktioner. Många idrottsutövare är oroliga för att fällas, vilket noggrant illustrerades vid det besök som en dopingkontrollgrupp

från Riksidrottsförbundet genomförde hos Stockholmspolisens tyngdlyftare nyligen. En av lyftarna blev så rädd att han gömde sig i en plint! Något positivt prov som ett resultat av denna kontroll har emellertid inte framkommit.

De kategorier utövare som hittills mest drabbats av avstängningar på grund av doping är tyngdlyftare och friidrottare. Sveriges mest kända fall är Linda Haglund. Hon använde anabola steroider 1982 och avstängdes i 18 månader. Haglund är landets främsta kvinnliga sprinterlöpare genom tiderna. Hon var fyra på 100 m vid Moskva-OS och har vunnit inomhus-EM på 60 m. Men det är tyvärr inte dessa prestationer som gör henne mest känd idag — framförallt är hon Sveriges mest bekanta dopingfall.

En annan svensk som "åkt dit" är tyngdlyftaren Lars-Erik Källström. Han beordrades lämna dopingprov vid en friidrottstävling i Köpenhamn, där han stötte kula. Källström vägrade och blev följaktligen avstängd.

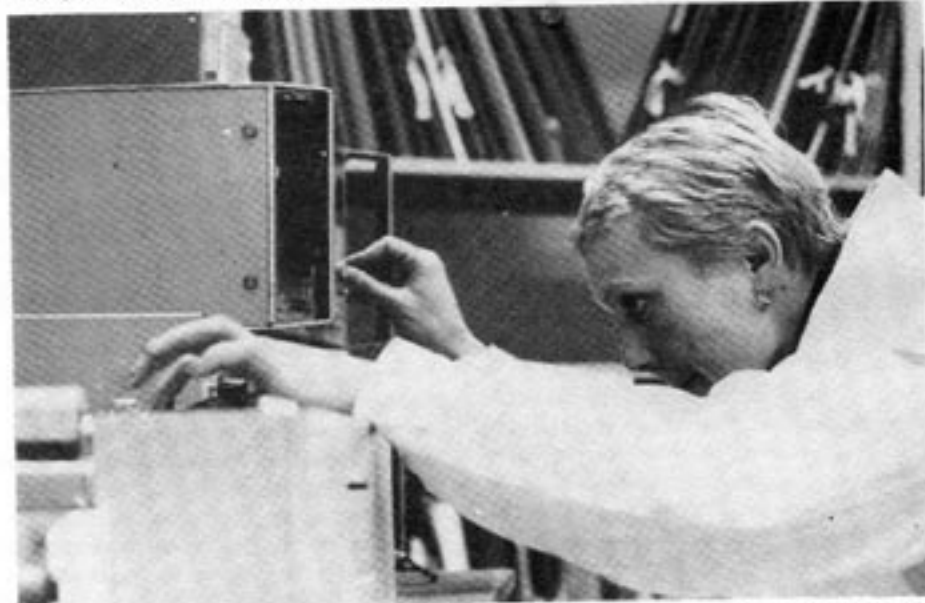
Principiella skillnader

Ser man till nationaliteten hos dem som avstängts från idrottsutövning till följd av

doping, så omfattas alla möjliga länder. Från slutet av 1960-talet till mitten av 1970-talet var det praktiskt taget bara västidrottare som fälldes. Men 1974 upptäcktes att den sovjetiske gångaren Vladimir Sjolosnik dopat sig. Därefter har dopingfall från de kommunistiska länderna övervägt.

Det finns viktiga principiella skillnader mellan dopingen i Väst och Öst. I Väst kan inga idrottsmän och -kvinnor känna sig säkra på att undgå dopingpolisens vakande ögon. De kan bli föremål för undersökningar när som helst, på idrottsplatsen lika väl som i hemmet. Och de kan inte vägra lämna urinprov — i så fall betraktas de som dopade och avstängs automatiskt.

I Öst är förhållandet ett annat. Här är det inte dopinglaboratoriernas uppgift att avslöja fusk, som fallet är i Väst. I stället används de östliga labben i syfte att få fram de bästa preparaten åt elitidrottarna och att få fram vad dessa tål. Brottningsledaren Pelle Strömbeck tillhör dem som offentligt hävdar detta. Det är självfallet också omöjligt för några internationella kontrollgrupper att få tillstånd att arbeta fritt i det totalitära öst-samhället.

Idrottsforskning är en viktig vetenskaplig gren i Sovjet. Här genomför en f d elitkvinna studier i den högre nervverksamhetens funktioner. I de s k dopinglabben testas Sovjet och andra öststater effektiva dopingmedel, avsedda för toppidrottarna.

Inom friidrotten har man dock beslutat, att alla som slår världsrekord i fortsättningen måste kunna uppvisa negativa dopingprov. Det har internationella friidrottsförbundet IAAF bestämt. Det klarar sig inte heller idrottsfolket från Öst ifrån.

Ändrad attityd?

Elitidrottarna i kommunistländerna är ingenting annat än ambassadörer för det politiska systemet. Ju större framgångar, desto bättre PR för landet ifråga. Det har framförallt Sovjetunionen och Östtyskland, men också länder som Tjeckoslovakien, Rumänien, Polen och Bulgarien insett. Sven Gustavsson, tyngdlyftningsexpert i *Idrottsbladet* påpekar i nr 10 1984: "Att Östtyskland erkändes som suverän stat skedde i samma period som landet tilläts tävla under egen fana. Så visst har satsningen, med och utan hormoner och andra preparat, fått resultat i det fallet".

Det är dock möjligt att situationen håller på att förändras. Opinionsen mot dopingen i västvärlden håller sakta men som det tycks säkert på att anta omfattande proportioner. Fler och fler kräver en "ren" idrott, och den amerikanske världsrekordhållaren i 400 m häck, Edwin Moses, hör till dem som krävt krafttag mot det drogmisbruk som doping utgör.

Denna förändrade attityd kan på sikt komma att leda till, att även attityden i Öst förändras. Sven Gustavsson igen: "De segrar som tidigare togs fram med hjälp av laboratoriefremställda idrottare och som väckte stor uppmärksamhet utomlands ger inte alls samma goodwill idag. . . Ju fler öststatsidrottare som avslöjas, desto negativare syn får hela västvärlden på den typen av väg att utnyttja idrotten som politiskt medel. . . Istället blir det viktigare för dessa länder att skicka ut rena idrottare som ändå vinner."

Detta är ett intressant perspektiv, som i bästa fall kan bli verklighet framöver. Ännu är vi emellertid inte där.

Dopingsvep

Det sneaste verkligt stora dopingsvepet skedde vid de Panamerikanska spelen i Caracas, Venezuela i slutet av förra året. Både öst- och väststatsidrottare upptäcktes då ha dopat sig, och när undersökningarna började "flydde" en stor trupp friidrottare från USA i vad som föreföll vara panik. Det kan dock på goda grunder antas att kommunistländerna ser allvarligast på doping-avslöjandena. Detta därför att idrotten här är politisk i en helt annan utsträckning än i Väst. Negativa skrivelser om doping i samband med idrott anses skada det kommunistiska systemet.

När därför Dariusz Juzyszyn, Polen, Agnes Herczeg, Ungern, Rosa Fernandes, Kuba och Daniel Nunez, Kuba (några av de doping-avstängda öststatsidrottarna ifjol) brännmärks, kan det förväntas ge upphov till svallväg ut i regeringsskretsar.

Kubanske tyngdlyftaren Nunez fällades för doping förra året. Men det är oerhört svårt att kontrollera dopingbruk i kommunistländerna.

Väst utestängt

Även om det således är fullt möjligt att via provtagning upptäcka visst drogbruk bland idrottsmän, så finns det "grå zoner" där upptäckt är nästan omöjlig. Det gäller i hög grad öststaternas hänsynslösa utnyttjande av barn, framförallt då inom gymnastiken.

Expressens Lennart Eriksson påpekade i en uppmärksam artikelserie i höstas, att flickor från Rumänien, Sovjet och Bulgarien tvingas förskjuta puberteten för att länderna ska kunna utnyttja deras framgångar i VM, EM och OS politiskt. Man kan få se 15-åriga unsikten på nioåriga kroppar.

Det är dock inte säkert, att de här flickorna har hormonbehandlats ansåg Eriksson. Det kan istället vara så, att flickorna i årtal tränat hårt sex-åtta timmar per dag — under svält. Därigenom stannar deras kroppar i växten.

Ejnar Eriksson, biträdande överläkare vid Karolinska sjukhuset och internationellt verksam inom idrottsmedicinen, uttalar sig på följande sätt i Expressens artikelserie:

"Däremot finns det fakta, bevis, för att skellet hos de rumänska och ryska gymnastikflickorna ej utvecklats i takt med åldern."

Sådana här metoder är naturligtvis oerhört svåra för experter i Väst att utvärdera och göra någonting åt. De är ju helt utestängda från vad man sysslar med i Öst.

Bara hoppas . . .

Det mest omtalade dopingmedlet är väl anabola steroider. Även om dess effekter ännu inte är helt och hållet utredda, antas det att detta medel leder till kraftig muskeltillväxt i samband med hård träning. Framförallt tyngdlyftare och friidrottare har hittills konstaterats använda anabola steroider.

De aktiva tar steroiderna under en uppbyggnadsperiod. I god tid innan tävlings-säsongen slutar de sedan med bruket, vilket gör att de undgår upptäckt. Emellertid utvecklas alltmer sofistikerade metoder för att upptäcka "syndarna" — där ligger hoppet att komma till rätta med problemet.

Man kan bara hoppas att de effektiva testmetoderna utvecklas i snabbare takt än sätten att undgå upptäckt.

Tommy Hansson

Styrelseuppdrag i företag

Erfaren affärsjurist ställer sig till förfogande i företag med framtidsutsikter.

Svar till "Affärsjurist", c/o Contra.

Ubåtarna pekar på invasionsshot i ny tappning

Genom att sammanställa tillgängliga fakta från offshore- och dykeribranscherna i flera länder, däribland Japan, Frankrike, Norge, Västtyskland, England och USA, visar det sig att de sovjetiska bravaderna längs våra kuster ingalunda varit så märkliga och omöjliga att förutse som de ibland beskrivs.

Djuphavsforskningen i flera länder har i många år använt sig av specialtillverkade farkoster för olika ändamål. Flera stater bedriver intensiv sådan forskning. Den är dock storpolitiskt känslig eftersom verksamheten är försummad i internationell rättsreglering, och bl a därför sker mycket inom detta område utan att komma till en större allmänhets kännedom.

Utvecklingen inom materialforskningen ligger långt framme och tillverkningen av material som är både starka och icke-magnetiska är i många fall enbart en kostnadsfråga. Användandet av sådant material i exempelvis undervattensfarkoster lamslår till stora delar traditionella metoder för sökning och bekämpning. En totalitär stat som Sovjetunionen, vars krigsmakt slukar oerhörda summor, kan utan debatt eller kritik dirigera resurserna till sådana projekt som de styrande vill prioritera.

Arbetsfordon

En liten ubåt med ett hjälppaggregat för band- eller hjulgående förflyttning på botten är mångsidigt användbar, exempelvis för rekognosering och spaning. Detta fordon kan med känd teknik enkelt dockas vid ett moderfartyg (exempelvis en konventionell ubåt) och fraktas till och från operationsområdet, fäst vid detta. Beroende på användningsområdet kan drivaggregat, dyk- och trimitankar m fl detaljer placeras på olika sätt.

Sabotörer och röjdykare som i förväg ska oskadliggöra våra minfält och andra undervattenshinder kan tillsammans med sin utrustning medfölja en sådan farkost.

Förbereder precisionsnavigering

I en svärnavigerad skärgård kan ett sådant fordon "plantera" ut fyrar på botten som med olika slags signaler (optiska, akustiska,

elektroniska — var för sig eller i kombination) kan leda in fartyg, robotar eller torpeder längs en komplicerad bana oavsett väderlek och siktförhållanden. Sådana fyrar eller sonder kan utföras i icke-indikerbart material och konstrueras så att de aktiveras endera med tidsinställning eller radiosignal.

Denna teknik möjliggör landstigning i stor skala på kustavsnitt som vi hittills ej betraktat som typisk "invasionskust" och därför åsidosatt i vår egen krigsplanläggning.

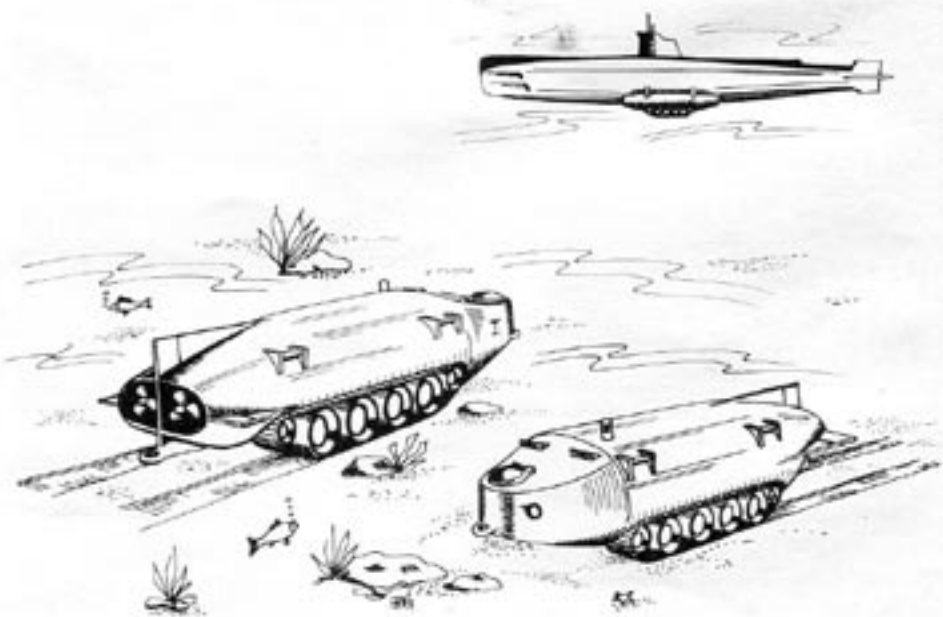
Aven en stormakt måste ta stor hänsyn till begreppet "stridsekonomi". Ockupationen av Afghanistan ger t ex mycket svåra återverkningar på Sovjets ekonomi. Med den ovan antydda tekniken kan precisionsbekämpning av betydelsefulla mål förberedas ytterligt noggrant så att en mycket dyrbar massinsats av tekniskt komplicerade vapen ej behöver tillgripas för att uppnå önskad verkan. Metoden medger precisionsinriktning av robotar/torpeder rätt in i de bergum där flottan har depåer, verkstäder och andra viktiga anläggningar.

Utpressning — politisk mardröm

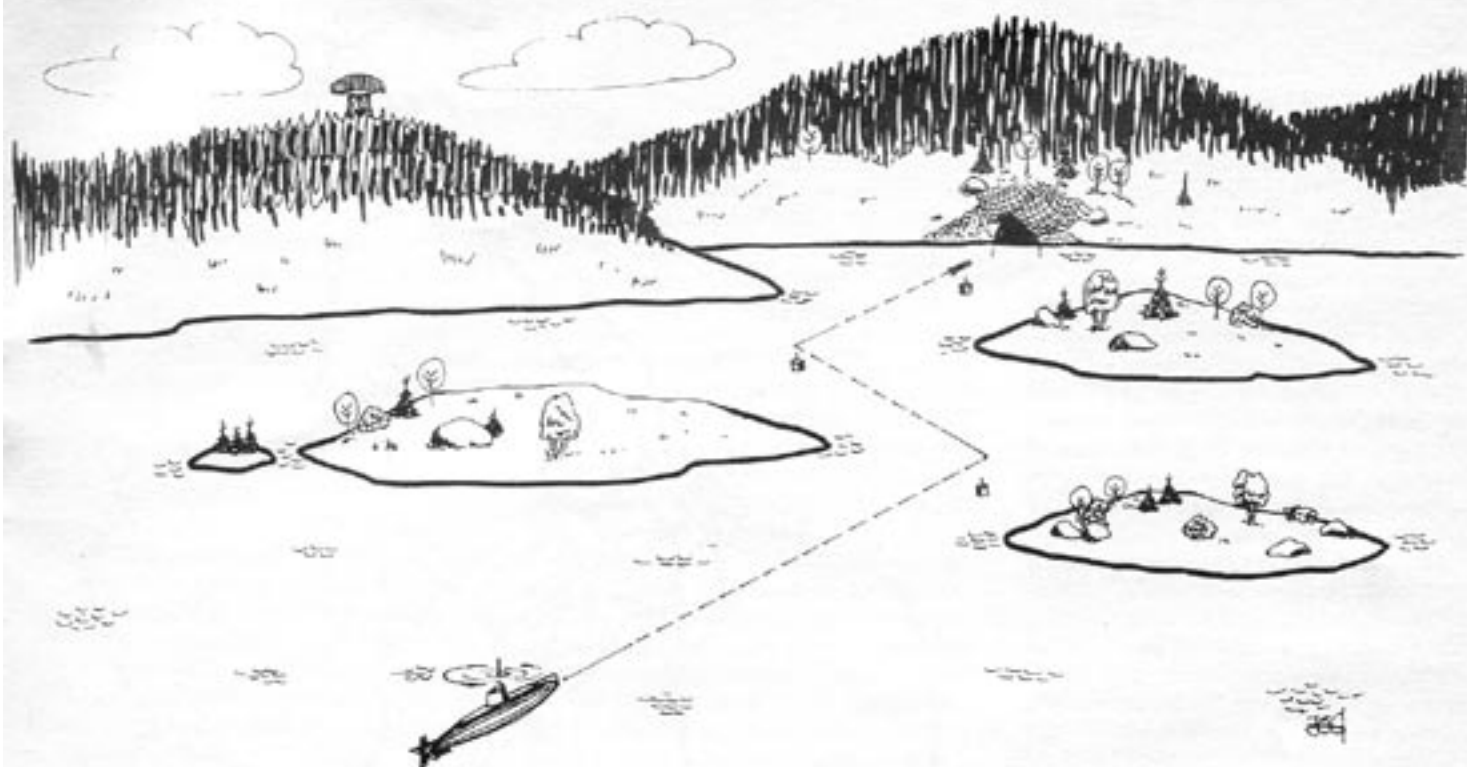
Politisk terror (hot, utpressning) kan också förberedas med hjälp av de beskrivna farkosterna. Följande scenario är bara ett exempel: Minifarkoster tar sig in i centrala Stockholm strax före en planerad konfrontation i Centraleuropa. Besättningen gräver ner en kärnladdning på 1-10 kiloton i bottenlera. Spänningen stiger i Centraleuropa och Stormakten vill omedelbart ha tillgång till västkusthamnar i Sverige. Genom diplomatiska kanaler framförs dessa krav, vilka emellertid avslås från svensk sida. Stormakten meddelar kort vad som ligger på botten i Stockholm och ger en kort tidsfrist innan man fjärrutlöser den. Situationen som uppstår skulle vara en mardröm för vilken politiker som helst.

Ohygglig valsituation

I detta läge spelar heder, moral och andra honnörsord liten roll. Kommer man att vika

De små ubåtarna har länge varit kända inom bl a djuphavsforskningen. De fungerar som arbetsfordon på havsbotten.

Med signalbojars hjälp kan en ubåt sända iväg en robot i zigzag in mot kusten.

sig för hotet och medge partiell ockupation av landet eller möter man hotet med vapenmakt? Gör man det även efter det att Stockholm försvunnit i damm och spillror? Om motståndet är envist kanske stormakten meddelar att liknande laddningar ligger i hamnbassängerna både i Malmö och Göteborg.

Uppvaknande

Många av de lärdomar man dragit av ubåtskommissionens arbete innebär ett uppvaknande ur en mångårig politisk och militär törnrosasömn. Medan skadan repareras och motmedel tas fram behöver vårt land alla tillgängliga ögon och öron för att kompensera för den bristande täckningen av teknisk bevakning längs våra långa gränser och kuster.

Jan-Ola Gustafsson

Brödskivetaktik västerut

Det vimlar av undervattensfarkoster längs Skandinavien's kuster. Vilka uppgifter fullgör dessa, mestadels i områden med försvarsanläggningar, hamnar, industrier, oljeuppdrag m m? Det kan i detta sammanhang vara befogat att återuppliva de uppgifter som tidigare förekommit bl a i Contra.

Den tjeckiske generalen Jan Sejna som flydde till Väst för några år sedan avslöjade en rad tankegångar som styrt sovjetisk militär planläggning alltsedan femtiotalet. General Sejna hade en framträdande plats i den operativa planläggningen inom Warszawa-pakten. Sålunda förutsattes att Sverige skulle kunna besättas på endast 48 timmar, enbart med styrkor som anfaller ur sin fredsgrup-

pering.

Ett besättande i denna mening behöver givetvis inte innebära totalockupation av hela landets yta eftersom detta skulle binda orimligt stora truppstyrkor. Genom noggranna förberedelser kan man klippa till snabbt och effektivt och i första steget dela landet i exempelvis tre delar som då isoleras effektivt från varandra, både transportmässigt, informationsmässigt och administrativt.

Invasionsövning

De senaste åren har Warszawa-pakten genomfört realistiska landstigningsövningar

i stor skala och ibland med användande av skarp ammunition. Stråvan har därvid varit att öva olika vapenslag och truppslag i samordnade operationer.

Kartan visar några av de baser som finns längs den baltiska kusten. I fredstid finns i detta område tillräckligt med trupp, flygplan och fartyg för att när som helst inleda en landstigningsoperation.

Tidpunkten viktig

En tänkbar utveckling skulle mot bakgrund av general Sejnas rapporter kunna se ut så här: Dagen före en helgdag i Sverige ilastas landstigningsstyrkorna och enheterna löper ut i kvällningen. Tiden som ett långsamt lastfartyg behöver för att korsa Östersjön är cirka 10 timmar.

Natten mot helgdagen utlöses i förväg utlagda laddningar vid kustflottans basområden (tänkbart med taktiska kärnladdningar) vilka till väsentlig del oskadliggör flottan. Samtidigt genomför mängder av diversionsförband (speciella sabotagegrupper) — ibland tillsammans med svenska sympatisörer — noggrant förberedda punktaktioner för att skada trafik- och teleförbindelser. Åtgärderna kan innefatta förstöring av järnvägs- och landsvägsbroar och viadukter i långsgående förbindelser, sprängning av kraftledningar och transformatorstationer, samt telemaster och militära anläggningar såsom t ex radarstationer.

Andra enheter förbereder störning av en påbörjad svensk mobilisering och kan till en början nå viss framgång, eftersom dessa enheter talar svenska och kan förväntas uppträda i svenska uniformer för att skapa

(Forts på nästa sida)

BOK-NYTT

Stålman berättar

Författaren till boken *Vårt välstånd. Uppgång och nedgång*, Wilhelm Haglund, har med egna erfarenheter kunnat följa utvecklingen. Han har gått den långa vägen, uppväxt i ett bruksarbetarhem, började vid 14 års ålder som svarvare vid Laxå bruk 1916, blev sedan brukstjänsteman och slutade som VD för Sandvikens Jernverk. Han har också suttit i SAF:s styrelse.

Att han under sitt liv utvecklats till högerman beror nog inte på att han yrkesmässigt "bytt sida", utan snarare på förändringarna inom partierna. Haglund menar att arbetarrörelsens och SAP:s gemensamma agerande t o m 1950-talet varit till gagn för landet. Den politiken ledde till att våra naturtillgångar utnyttjades målmedvetet till en industriell och ekonomisk utveckling. Sedan började nedgången.

Huvudorsaken till denna utveckling ligger enligt Haglund i att de fackliga, sociala och politiska ambitionerna fr o m slutet av 50-talet började sträcka sig för långt. Det skapade sysselsättningssvårigheter.

Stor skuld lägger Haglund på arbetskraftskostnaderna, som i Sverige är ovanligt höga, samtidigt som den effektiva arbetstiden är ovanligt låg. Han menar att LO borde ha skaffat sig en realistisk bild av bostadsutvecklingen i konkurrentländerna och jämfört med den svenska. Att arbetskraften är dyr för företagen visas av att arbetsgivaravgifterna, som 1965 var 8 procent av lönen, redan 1971 hade stigit till 40.

Saltsjöbadsavtalet har också svikits enligt Haglund. Tanken bakom var att arbetsmarknadens parter tillsammans skulle ta ansvar för att kostnadsutvecklingen i landet hölls inom de samhällsekonomiska ramarna. Men LO och SAP har drivit på när det gällt att öka de offentliga utgifterna och att lägga en stor del av dessa kostnader på företagen.

En annan tanke var att undvika statlig inblandning på arbetsmarknaden genom lagstiftning. I stället skulle det vara avtal mellan parterna på arbetsmarknaden. Men nu har det blivit en kraftig ökning av antalet lagar och bestämmelser som reglerar arbetslivet.

Löntagarfonderna är Wilhelm Haglund en avgjord motståndare till. Han har en hel del att berätta om dess tillkomst och förhistoria. Han var nämligen med i en kommitté som tillsattes 1968 för att föreslå former för förbättrad information och vidgat samarbete mellan företagen och samhället. Per Eckerberg var ordförande. Haglund var med bland de åtta "sakkunniga" som ende representant för SAF och Industriförbundet. Med var också dåvarande statssekreteraren Kjell-Olof Feldt och Carl Lidbom.

Arbetet utmynnade i ett betänkande 1970 *Företag och samhälle*, populärt kallad insynsutredningen. Man föreslog offentligt tillsatta styrelseledamöter och revisorer i företagen. Det blev en föregångare till löntagarfondstanken. Ett år senare krävde dåvarande LO-ordföranden Arne Geijer facklig representation i företagsstyrelserna.

Ännu längre gick LO i rapporten LO 80. Demokratin skulle prägla hela samhället, det skulle inte finnas några gränser för dess tillämpning. Demokratin i det ekonomiska livet kunde inte upprätthållas genom marknadsekonomi och privat ägande, menade man. Demokratin blev egentligen här en omskrivning för socialism.

Haglunds viktigaste invändning mot löntagarfonderna är att de innebär att man sätter sig mellan två stolar. Facket kan inte gärna ena dagen aktivt medverka till att sysselsättningen tryggas även på längre sikt

och den andra dagen hota med strejk.

Avgörande för Wilhelm Haglunds politiska utveckling har också varit hans religiösa engagemang. Han var i sin ungdom metodist. Det var orsaken till hans avvisande hållning till den då religionsfientliga socialdemokratin. Han var också med när Broderskapsrörelsen grundades, vilken längre fram till Haglunds besvikelse inträdde i Socialdemokratiska partiet.

Däremot tvekade han aldrig att gå in i facket. Han tycks också själv ha haft goda relationer med facket under sin tid som företagsledare.

Knut Wallquist

Wilhelm Haglund: Vårt välstånd. Uppgång och nedgång. Natur och Kultur. ISBN 91-27-01209-3.

Flygaren som försvann

Roger Älmeberg är son till en av de svenska flygare som den 13 juni 1952 försvann i en DC3:a under uppdrag över Östersjön. Några dagar senare sköts ett annat svenskt plan som deltog i sökandet efter den försvunna DC3:an ned av sovjetiska flygplan och den s k Catalina-affären var ett faktum.

Många spekulationer har sedan gjorts om vad som egentligen hände, men en 50-årig hemligstämpel har gjort att mycket inte nått offentlighetens ljus.

Den blå bok som utgavs 1952 med den officiella synen på händelserna gav inte alla de svar alla inblandade och det svenska folket ställde sig. Detta i sin tur skapade misstro och spekulationer och för Älmeberg blev det helt enkelt nödvändigt att skriva boken ifråga, inte minst för hans vilja att spåra sin fur.

Flygaren som försvann ger inte heller den

Välståndet nådde sin höjdpunkt under mitten av 1960-talet. 1965 var ett rekordår för export och industrisysselsättning. Sveriges andel av världshandeln var 2,4 procent. Sen dess har industrisysselsättningen kontinuerligt sjunkit, räknat i arbetstimmar, med i genomsnitt 1,8 procent per år. Vissa år har också produktionen i industrin sjunkit.

Sedan 1965 har världens samlade export mer än tredubblats, men Sveriges export har bara fördubblats. BNP:s tillväxttakt 1975-80 var för genomsnittet av OECD-länderna 3,4 procent per år, för Sverige bara 1,2.

förklaringen till vad som egentligen hände. Men den sammanfattar de undersökningar som gjordes och bringar upp saker till ytan som får läsaren att förstå att det låg mycket mera bakom nedskjutningen och försvinnandet än den "utbildningsflygning" som man först officiellt sade att det handlade om.

Almeberg är själv inte främmande för tanken att DC3:an som hans far var pilot på hade en förrädare ombord och att planet fördes till Sovjet under eskort av ryskt jaktflyg. Flera faktorer talar för att det kan ha varit så. Planet ifråga var utrustat med mycket avancerad amerikansk radioutrustning för avlyssning m m. Inga vrakdelar eller andra fynd gjordes någonsin efter det och radiokommunikationerna till Sverige bröts mycket hastigt. En livbåt av gummi anträffades dock, vilken var splitterskadad och icke uppbläst. Men denna anträffades nordost om Gotska Sandön dit den omöjligt kunde ha drivit från den plats tre mil utanför Östergarn på östra Gotland där DC 3:an rapporterades ha försvunnit.

Vad som också talar för att planet kan ha förts mer eller mindre helskinnat till Ryssland är, att ett vittnesmål föreligger om en DC 3:a med samma extra antennutrustning och utbyggnad som syns på ett flygfält i Sovjet nära gränsen till Ungern sommaren 1952.

Sverige protesterade aldrig mot nedskjutningen av DC 3:an. Noterna som utväxlades mellan Sverige och Sovjet handlade istället om den nedskjutna Catalinan (som för övrigt förväxlades med en annan svensk Catalina vilken varit inne över sovjetiskt territorium) som skjutits ned på internationellt vatten i åsyn av besättningen på ett västtyskt fartyg.

Catalinaaffären överskuggade den försvunna DC 3:an. Det skulle säkert varit lättare att reda ut vad som hände de åtta männen och signalspaningsplanet om den rätta versionen blivit känd från början. Man kan inte undgå att tycka att förfalskningen av Catalina-affären i den blå boken visar hur skyldiga agerade.

En sak förefaller i alla fall stå klar, det

rörde sig varken om otur eller om misstag fredagen den 13 juni 1952. Det finns rationella förklaringar vare sig det gäller den svenska sidans brist på radarövervakning, osäkerheten om vart planet egentligen flög, starten som försenades eller den plötsliga radiotystnaden.

Almebergs samtal med ett trettiotal personer inom flygvapnet, Försvarets Radioanstalt och andra myndigheter, samt hans forskningar i arkiv på olika håll, har fått honom att bli övertygad — de åtta männen hamnade i Sovjet.

Roger Södervist

Roger Almeberg: Flygaren som försvann. 229 sidor. ISBN 91-7684-039-5. Askelin och Högglund. Cirka 125:-.

Den påklädda apan

Sociobiologin, dvs studiet av människans plats i naturen och det sociala beteendets biologiska bas och funktion, är en omdiskuterad vetenskap. I Sverige har intresset varit litet. Men i Harvard, Oxford m fl lärosäten är sociobiologin accepterad. Svante Folin anser att om Sverige tänker fortsätta att blockera sig mot ämnet i fråga, kan vi lika gärna ta steget fullt ut och bilda en biologisk filial till "Flat Earth Society".

Att sociobiologi är ett kontroversiellt ämne tycks bero på det märkliga faktum att människan störs av att bli påmind om sin släktskap med djuren. Darwin ägnade människan en enda mening i sin *On the Origin of Species*: "Light will be thrown on the origin of man and his history." Detta var orsaken till kalabaliken om Darwin och hans teorier! En samtida kardinal lär ha yttrat: "Det är vämjeligt att tänka sig, att vår nobla natur inte skulle vara något annat än en fulländning av apans elakhet."

Beträffande människans "nobla natur", innehåller boken ett minst sagt läskigt exempel från Nya Guinea: en kannibal styckande

sitt offer samtidigt som han kopulerar med det!

Precis som alla andra arter på jorden, representerar människan förverkligandet av en plan, men ingen plan som något intellekt tänkt ut. Den strävar mot ett mål som inte valts ut av någon vilja. Målet är fortplantning. En organism är bara en övergång, ett stadium mellan vad som varit och vad som kommer att bli. Fortplantningen representerar både början och slutet, orsaken och målet. Allt hos en levande varelse är koncentrerat kring fortplantning. Socialdarwinisternas profet Spencer myntade uttrycket: "Survival of the Fittest" — De dugligastes överlevnad. De dugligaste är i själva verket de som lämnar flest avkomlingar, menar Folin. Människans uppgift är, liksom alla andra organismers, att föra ett visst antal DNA-molekyler vidare.

Sociobiologin är ett dödligt hot mot dem, som älskar att omge sig med dimridåer, enligt författaren. Hans bok sprider sannligen inga dimridåer kring den märkliga företeelse som utnämnt sig själv till Homo Sapiens.

Monica Wiegert

Svante Folin: Den påklädda apan. En polemisk introduktion till sociobiologin. Norstedts. ISBN 91-834011-3.

Andres Kung talar på Contra-möte

Författaren Andres Kung kommer att tala över ämnet "Kan vi lita på TV" tisdagen den 8 maj kl 19.00. Mötet äger rum i Vasa gymnasiums aula, Karlbergsvägen 15. Närmaste T-banestation är Odenplan.

Tillfälle ges till frågor. För dem som vill diskutera Contras verksamhet kommer tillfälle att ges efter mötets slut.

CONTRA 4 1984

Den som läste rutan på sista sidan i förra numret av Contra saknar säkert intervjun med Alexander Solzjenitsyn som utlovades. Den hör till det som vi tvingats skjuta på. En av våra medarbetare fick chansen att under en tjänsteresa göra en avstickare för att intervjua Vladimir Bukovskij. Nästan samtidigt som hans nya bok kommer på Contra förlag. Den chansen kunde vi inte avstå från.

Contra kommer tyvärr bara ut varannan månad. Varje gång sitter redaktionen med den svåra uppgiften att skjuta upp publiceringen av hälften av det material som finns tillgängligt. En del av det som skjuts upp kommer tyvärr aldrig att kunna publiceras av utrymmesskäl. Visst borde Contra komma oftare, men ekonomiska realiteter och de många frivilliga medarbetarnas tid lägger hinder i vägen.

...kommer i juni